

**Instytut Agrofizyki
im. Bohdana Dobrzańskiego PAN
w Lublinie**

ACTA AGROPHYSICA

10

Profesor Bohdan Dobrzański

**SESJA Z OKAZJI
10-TEJ ROCZNICY ŚMIERCI**

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT AGROFIZYKI
im. Bohdana Dobrzańskiego
B I B L I O T E K A
ul. Doświadczalna 4, tel. 450-61
20-236 LUBLIN

Lublin 1998

pod red.

Komitet redakcyjny

prof. dr hab. Jan Gliński, czł. koresp. PAN
prof. dr hab. Krystyna Konstankiewicz
doc. dr hab. Ryszard Dębicki

Redakcja naukowa
prof. dr hab. Stanisław Uziak

Redakcja techniczna
dr Ewa Sikora

Adres redakcji

Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN
ul. Doświadczalna 4, P.O. Box 201, 20-290 Lublin 27
tel. (0-81) 744-50-61

Publikacja indeksowana przez
POLISH SCIENTIFIC JOURNALS CONTENTS - AGRIC. & BIOL. SCI.
w sieci INTERNET pod adresem <http://saturn.ci.uw.edu.pl/psjc/>
lub <http://ciuw.warman.net.pl/alf/psjc/>

© Copyright by Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN, Lublin 1998

ISBN 83-87385-11-5
ISSN 1234-4125

Wydanie I, Nakład 150 egz.
Ark. wyd. 6,7. Ark. druk. 5,9.
Skład komputerowy: Instytut Agrofizyki im. B. Dobrzańskiego PAN w Lublinie
Druk: "Tekst", ul. 1 Maja 51, 20-410 Lublin

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
REFERATY	9
<i>Prof. Ryszard Turski (AR Lublin) - Gleboznawstwo na Wydziale Rolnym UMCS i WSR w Lublinie</i>	9
<i>Prof. Stanisław Uziak (UMCS) - Gleboznawstwo na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS</i>	13
<i>Prof. Saturnin Zawadzki (PAN) - Gleboznawstwo Melioracyjne w Instytucie Melioracji i Użytków Zielonych w Lublinie</i>	17
<i>Prof. Jan Gliński (Instytut Agrofizyki PAN) - Wkład Profesora Dobrzańskiego w rozwój agrofizyki</i>	21
DYSKUSJA	25
<i>Prof. Stanisław Nawrocki (IUNG - Pulawy)</i>	25
<i>Prof. Czesław Tarkowski (AR - Lublin)</i>	27
<i>Prof. Ryszard Dębicki (UMCS)</i>	29
<i>Doc. Jan Gawlik (IMUZ - Lublin)</i>	31
<i>Prof. Ryszard Walczak (Instytut Agrofizyki PAN)</i>	33
<i>Dr hab. Alina Kusińska (SGGW)</i>	35
WYKAZ WAŻNIEJSZYCH PUBLIKACJI	37
Prace naukowo - badawcze	37
Podręczniki, skrypty, broszury, mapy	46
DOKTORZY	51
VARIA	83
SUMMARY	92

1909 - 1987

WPROWADZENIE

W dniu 30 czerwca 1997r. odbyła się w siedzibie Lubelskiego Towarzystwa Naukowego w Lublinie sesja naukowa poświęcona pamięci Prof. B. Dobrzańskiego. Patronat nad sesją objęło Lubelskie Towarzystwo Naukowe, jej organizacją zajął się Instytut Agrofizyki PAN i Zakład Gleboznawstwa UMCS. Udział w sesji wzięli liczni uczniowie Profesora, Jego studenci, rodzina i inni zaproszeni goście. Okolicznościowe pisma nadesłali profesorowie: Zygmunt Chudecki (ze Szczecina), Leszek Malicki (z Lublina) i Adam Kolątaj (z Warszawy) - uczniowie Profesora.

Posiedzenie otworzył i sesji przewodniczył najstarszy z żyjących uczniów Profesora - prof. Stanisław Uziak. Na wstępie przywitał małżonkę Profesora - prof. Alinę Dobrzańską z synem Bohdanem i jego rodziną, następnie powitał uczniów oraz wszystkich przybyłych.

Przewodniczący podkreślił, że prof. Dobrzański zostawił trwały ślad swojej działalności w ośrodku naukowym Lublina - jako rektor UMCS i WSR. Odegrał też ogromną rolę w tworzeniu lubelskiego ośrodka gleboznawczego. Główny okres Jego naukowej działalności związany był właściwie z Lublinem (1946-69). Tu zostawił zapewne większą część swego serca. Jego przejście do Warszawy (w związku z powołaniem Go na stanowisko zastępcy sekretarza generalnego PAN, kierował ponadto Katedrą Gleboznawstwa SGGW po prof. A. Musierowiczu) było ogromną stratą dla Lublina i jego ośrodka naukowego. Mówca podzielił się ponadto z zebranymi osobistą refleksją, iż ma ciągle pewne wątpliwości, czy przejście Profesora do Warszawy było najtrafniejszą decyzją. W Lublinie był bowiem nie tylko osobą cenioną, ale miał też ogromnie oddanych sobie ludzi.

Prof. Uziak dodał wreszcie, że zebranie ma starszym przypomnieć osobę Prof. Dobrzańskiego, młodszym kolegom zaś - przybliżyć Jego postać. Zachęcił również do obejrzenia wystawy obrazującej dorobek naukowy Profesora i współpracowników.

Po tym wprowadzeniu odbyła się część referatowa. Czterej najbliżsi uczniowie omówili wkład Prof. Dobrzańskiego w rozwój gleboznawstwa oraz w organizację placówek gleboznawczych, zwłaszcza w ośrodku lubelskim. Były to syntetyczne referaty profesorów (w kolejności ich prezentowania): R. Turskiego, S. Uziaka, S. Zawadzkiego i J. Glińskiego.

Następnie głos zabrała prof. A. Dobrzańska, mówiąc o swoim mężu a także dziękując za zorganizowanie sesji. W dalszej kolejności występowali inni uczniowie Profesora, Jego dawni słuchacze oraz współpracownicy: profesorowie: S. Nawrocki, Cz. Tarkowski, R. Dębicki, R. Walczak i docenci - J. Gawlik i A. Kusińska. Ich wystąpienia uzupełniały charakterystykę osobowości Profesora, Jego osiągnięcia, zawierały też często osobiste refleksje z kontaktów z Nim.

Na zakończenie posiedzenia prof. Uziak podziękował wszystkim za udział, w szczególności zaś referentom i zabierającym głos.

Dalsza część sesji odbyła się w Instytucie Agrofizyki PAN na Felinie. Miała ona charakter spotkania towarzyskiego.

Zeszyt niniejszy Acta Agrophysica zawiera oprócz materiałów z sesji poświęconej prof. B. Dobrzańskiemu (referaty, wystąpienia, fotografie), wykaz Jego doktorantów (kopie z kronik katedr), spis ważniejszych publikacji i in.

REFERATY

Prof. Ryszard Turski (AR Lublin)

Gleboznawstwo na Wydziale Rolnym UMCS i WSR w Lublinie

Ludzie zbierają się z rozmaitych okazji. Mogą to być wspólne zainteresowania, poglądy, podobne formy spędzania czasu, ale najczęściej wspólne interesy. Nas zebrała dziś potrzeba serca i chęć dania wyrazu, że pamiętamy o prof. Bohdanie Dobrzańskim, naszym nauczycielu i przyjacielu. Dzięki Niemu bowiem z wątłej płonki na dziewiczym podłożu nauk przyrodniczych Lublina wyrosło potężne drzewo największego i najprężniejszego ośrodka gleboznawczego w Polsce.

Ziarno pod ów płodnorodny zasiew rzucił prof. Jan Tomaszewski, którego słowa wpisane w kronikę Katedry Gleboznawstwa Wydziału Rolnego poświadczają prawdę zapisaną w poprzednim zdaniu: "Po roku (a był to 1946 r.R.T.), kiedy osobiste sprawy spowodowały, że przeniosłem się do Wrocławia, Katedrę po rennie objął B. Dobrzański, faktyczny jej organizator".

Co zastał w lubelskiej uczelni prof. B. Dobrzański? Dwa pokoiki w budynku na Placu Litewskim i trochę sprzętu, który przez niecały rok zdołał zgromadzić prof. Tomaszewski, głównie z biednej, powojennej darowizny Instytutu Puławskiego: wagę, suszarkę, aneroid. Do wywiezienia do Wrocławia był on chyba najbardziej poręczny, ale już w lepszych czasach, gdy Katedra dysponowała znacznie większą powierzchnią w Collegium Majus na Lubartowskiej (na tym staroświeckim przyrządzie sprawdzaliśmy ciśnienie, oznaczając zawartość CaCO_3 metodą Scheiblera). Jakim takim pomieszczeniom asystenckim, uzyskanym i urządzonym przez prof. Dobrzańskiego, towarzyszyła jeszcze nędza pomieszczenia dydaktycznego w baraku na tyłach wspomnianego Collegium Majus.

Później przyszedł etap na ul. Króla Leszczyńskiego, początkowo na 250 m². Gdy prof. Dobrzański przechodził w 1969 roku na eksponowane stanowisko do Warszawy, powierzchnia Katedry wynosiła 800 m², gdyż na odchodnym uposażył mnie, swego następcę, dodatkową powierzchnią po Wydziale Zootechnicznym, przeniesionym wówczas do nowego budynku na Miasteczku Uniwersyteckim.

Mógł dać więcej, gdyż w tym czasie pełnił po raz drugi funkcję rektora WSR, ale nie uległ moim zaborczym zapędom, wskazując na dobre strony wstrzemięźliwości i umiarkowania nie tylko w życiu akademickim. Pozostawił również jedyną i najnowocześniejszą w kraju pracownię spektrometrii emisyjnej przygotowaną do badań przyrodniczych.

Nie materialne sprawy dominowały twórczą działalność prof. B. Dobrzańskiego. Wpajał nam przekonanie, że najnowocześniejsza i najdroższa aparatura nie pracuje bez ludzi. Stąd dobór i rozwój kadry był Jego oczkiem w głowie. W okresie lubelskim wypromował 21 doktorów, liczbę do dziś nie przewyższoną w skali naszej uczelni. Dobranymi ludźmi opiekował się, stwarzał im warunki, ale i dopingował. To wyrażało się we wpajaniu, że asystentura, a nawet adiunktura, nie daje stabilizacji, iż nie są to etaty biurowe, a stopnie rozwoju. Osobiście nie wiedziałem, że istnieje rotacja, przepisy regulujące rozwój, a o CKK dowiedziałem się dopiero po ostatnim głosowaniu na kolokwium habilitacyjnym. Dla pracowników Profesora On był ustawą o szkolnictwie wyższym, Centralną Komisją Kwalifikacyjną i innymi przepisami. Dlaczego? Wiedzieliśmy, że w momencie kiedy przedstawimy Mu rezultaty swej pracy, a On uzna je za wartościowe, starania o awans mamy zapewnione.

Dłatego polityka kadrowa prof. Dobrzańskiego zapłonowała w Lublinie wcześniej, i rzadkie były okresy obniżenia żniwa, co więcej, można było względnie szybko rozpocząć "eksport" i nie był to dumping. Już w momencie organizowania WSR w Szczecinie, jedną z lepiej obsadzonych jednostek naukowo-dydaktycznych było gleboznawstwo z donacji Lublina. Kierownictwo objął doc. Józef Piszczek, późniejszy rektor tejże uczelni, dostawszy do pomocy dr Zygmunta Chudeckiego, późniejszego wieloletniego kierownika katedry i również członka najwyższych władz akademickich.

Kolejno wyfruwali z gniazda przy ul. Króla Leszczyńskiego dr Saturnin Zawadzki via UMCS na kierownika Stacji Badawczej IMUZ, dr Stanisław Uziak - na kierownika Zakładu Gleboznawstwa Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UMCS, doc. Jan Gliński do Zakładu Agrofizyki PAN, obejmując po doc. Ignacym Dechniku dyrekcję tej jednostki

przekształconej w międzyczasie w instytut. Ja pozostałem na WSR (AR) jako następca prof. B. Dobrzańskiego i kierownik katedry po Jego przeniesieniu do Warszawy.

Przedstawieni wyżej następcy profesora obejmowali stworzone przez Niego, lub powstałe z Jego inspiracji placówki, reprezentujące zakresem badań szeroki wachlarz problematyki gleboznawczej. W tym tkwi, moim zdaniem, zasługa prof. Dobrzańskiego dla gleboznawstwa, w skali wykraczającej daleko poza opłotki Katedry Gleboznawstwa Wydziału Rolniczego AR, chociaż te zasługi są nierozdzielnie związane z okresem jego pracy w tej właśnie placówce.

Największe zasługi dla praktyki rolniczej położył jako współtwórca i współautor Tabeli Klas Gruntów, podstawowego dokumentu, na którym oparła się bonitacja porządkująca sprawy jakości gruntów i problemy fiskalne z tego wynikające. Był inicjatorem i motorem prac związanych z opracowaniem kryteriów waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Efektem tego przedsięwzięcia są mapy glebowo-rolnicze. Zrozumienie praktycznej roli gleboznawstwa przez prof. B. Dobrzańskiego chcę przypomnieć na jednym drobnym epizodzie.

W czasie ogólnopolskiej kursokonferencji dotyczącej lessivage'u, przy odkrywce w Antonówce, w najbardziej teoretyczną, filozoficzną dyskusję gleboznawczą Profesor wkroczył zapytaniem "No dobrze, ale jak my to przełożymy na język praktyczny i jakie zalecenia damy rolnikowi, by widział sens naszego istnienia"?

Z tego względu Jego podręczniki i ogromna ilość publikacji służących oświacie rolniczej były pisane jasno i dostępne dla przewidzianego kręgu czytelników.

W okresie, który charakteryzuję, dominował pogląd że podstawową rolą gleboznawstwa jest usługowa rola w zespole podstawowych nauk rolniczych. Najjaskrawszym tego przykładem było usytuowanie gleboznawstwa jedynie w uczelniach rolniczych i w PINGW-ie (IUNG) puławskim. Pogląd o glebie, pedonie, jeśli nawet przebijał się przez teoretyczną myśl przyrodniczą był zdominowany przez wąskie utylitarne spojrzenie. Oba te nurty przewijają się u Profesora harmonijnie przez 160 rozpraw naukowych, wydanych w okresie działalności lubelskiej.

Przestrzegam dlatego przed traktowaniem prof. Dobrzańskiego jako tylko praktyka gleboznawcę. Teoretyczna myśl twórcza rozpoczęta dysertacją o lessach i glebach lessowych północnej krawędzi Podola, przewija się klarowną nicią przez Jego udokumentowany dorobek. Harmonijne łączenie teorii z praktyką pozwoliło Profesorowi być jednym z liderów powojennej kartografii gleboznawczej i przedstawicielem Polski w międzynarodowych przedsięwzięciach kartograficznych, cenionym zarówno przez gleboznawców Zachodu jak i ówczesnej wspólnoty socjalistycznej.

Najwymowniejszym przykładem zrozumienia przez Profesora konieczności rozwoju myśli gleboznawczej były wieloletnie starania, uwieńczone pełnym sukcesem, o otwarcie uniwersyteckiej katedry gleboznawstwa w Lublinie. Fakt ten wyprzedził na wiele lat podobne inicjatywy na innych uniwersytetach polskich.

Z imieniem Profesora B. Dobrzańskiego na zawsze będą związane zasługi dla badań fizyki gleby. Ten szczególnie metodycznie zaniedbany dział gleboznawstwa jeszcze w okresie pracy w Katedrze Gleboznawstwa WSR w Lublinie budził Jego troskę. Rozumiejąc, że w obrębie gleboznawstwa, szczególnie na uczelniach wyższych i instytucie resortowym, nie będzie można tchnąć nowego impulsu w rozwój tej dziedziny, doprowadził do powołania w PAN, najpierw Zakładu, a w końcu Instytutu Agrofizyki. Przeznaczył mu podstawowe badania, mające za cel podjęcie próby wyjaśnienia i opisanie pewnych zjawisk i procesów glebowych metodami fizycznymi i matematycznymi, aż do modelowania założonych koncepcji.

Katedra Gleboznawstwa Wydziału Rolniczego była prekursorem badań związanych z ochroną środowiska, a głównie agrocenozy. Szczególne zasługi położył Profesor, a następnie Jego uczniowie, w badania erozji gleb jako podstawowego czynnika glebotwórczego w terenach urzeźbionych. Z Jego inicjatywy śledzono wpływ przemysłu cementowego na glebę, wreszcie wykonano prace wskazujące na negatywne skutki zasoleń gleb w miastach. Te prace dały podstawę do wyodrębnienia, poza właściwą ich strefą, solonczaków i solońców, tworzących w polskiej systematyce grupę specyficznych urbanoziemów.

W dorobku Profesora na Wydziale Rolnym nie można pominąć epizodu z ówczesnym Zakładem Nawożenia i Żywienia Roślin. Z ludzkiej zawodnej pamięci umknął fakt, że po parumiesięcznym pobycie w niej prof. K. Boratyńskiego, kuratelę objął prof. B. Dobrzański. Mimo krótkiego czasu opieki, wydano pierwszą pracę chemiczną-rolniczą, rozpoczynając cykl rozwojowy tego kierunku.

Nie jest moim zadaniem omawianie zasług Profesora dla organizacji życia akademickiego w Lublinie, czy jako rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, czy jako organizatora i wieloletniego rektora uczelni rolniczej. Są one, jak dorobek naukowy i kadrowy, na tyle duże, że obie wdzięczne uczelnie nadały Mu najwyższy tytuł akademicki - doktora honoris causa.

A my Jego uczniowie w 10-tą rocznicę śmierci nie znaleźliśmy słów bardziej oddających Mu poważanie i nasz szacunek, które wypowiedzieliśmy nad Jego otwartą mogiłą: "To jedynie oczom głupich wydaje się, że umarł, On tylko spoczywa w pokoju".

Prof. Stanisław Uziak (UMCS)

Gleboznawstwo na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS

Zanim zacznę mówić na właściwy temat chciałbym przypomnieć, że prof. Dobrzański pełnił obowiązki rektora UMCS w latach 1952-55, został nim mając 42 lata. W UMCS był wówczas zaledwie 5 lat, głównie jako zast. profesora (po habilitacji w 1949 r. czekał na tytuł profesora do 1951r.), stosunkowo nie tak bardzo znany. Po raz pierwszy w życiu był na posiedzeniu senatu jako rektor.

Chcę wyjaśnić, że wówczas po habilitacji gdy była wolna Katedra otrzymywało się wkrótce tytuł profesora (tak jak przed wojną). Dziś na tytuł profesora czeka się często szereg lat. Ten stosunkowo długi okres oczekiwania na tytuł związany był zapewne z faktem przebywania Jego teścia - dr Tadeusza Chomickiego, uroczego człowieka - przez 1,5 roku na Zamku Lubelskim (w więzieniu). Była to forma wyróżnienia przez władzę ludową za trudy leczenia przez doktora w czasie okupacji ludzi z partyzantki na Zamojszczyźnie (mieszkał On w Szczebrzeszynie). Trzeba przyznać, że władza miała wówczas gest.

Rektorstwo Profesora przypadło na okres bardzo trudny w historii naszego kraju i UMCS, przede wszystkim pod względem politycznym, zwłaszcza że nie należał On do partii. Był rektorem bardzo dobrym, nie muszę tego specjalnie podkreślać. Zawdzięczamy Mu rozbudowę miasteczka akademickiego. Dzięki Niemu wznowiono w 1952 r. budowę miasteczka wstrzymaną w 1951 r. Za Jego rektorstwa w UMCS oddano do użytku 2 budynki dydaktyczno - naukowe, 3 akademiki i kliniki weterynaryjne, zaś w okresie kierowania WSR - 2 obiekty. Powołanie Wydziału Humanistycznego miało miejsce również za Jego kadencji.

Katedra Gleboznawstwa na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi jako pierwsza w Polsce powołana została w UMCS 1. IX. 1955 r. - 42 lata temu. W kilka lat później otwarto podobny zakład w Uniwersytecie UMK w Toruniu, znacznie później - w Łodzi i na UJ w Krakowie. Przez jakiś czas był Zakład Gleboznawstwa przy Katedrze Geografii Fizycznej w Uniwersytecie Warszawskim (po likwidacji Katedr istnieje jako pracownia).

Katedra w Lublinie powstała z inicjatywy Profesora, Ministerstwo wyraziło zgodę na jej utworzenie tytułem eksperymentu. Początki były bardzo trudne, ale tak jest zawsze i wszędzie. Rozpoczęła pracę z 4 pracownikami: kierownik - na 1/2 etatu, adiunkt - mgr S. Zawadzki, 2 asystentów technicznych (jednym z nich był mgr J. Pomian). Katedra korzystała z gościnności Katedry Gleboznawstwa Wydziału Rolnego WSR. Do własnych pomieszczeń w nowym budynku przeniosła się po 8 latach (w 1963 r.).

Profesor kierował Katedrą przez 10 lat (do 1964 r.). Po mojej habilitacji przejąłem w 1965 r. kierownictwo Katedry, którą prowadziłem przez 31 lat. Od roku moim następcą jest prof. R. Dębicki, którego udało mi się pozyskać z Instytutu Agrofizyki PAN.

Katedra prowadziła w pierwszym okresie badania na miarę swoich możliwości, były to głównie : 1/ udział w kartografii, 2/ w zakresie genezy i systematyki gleb (bagiennych, wytworzonych z lessów, rędzin, górskich) ponadto 3/ w zakresie mineralogii (wspólnie z dr Pavelem z Katedry Gleboznawstwa WSR w Pradze; tę formę współpracy nawiązał właśnie Profesor przez rektora Kosila - gleboznawcę w WSR w Pradze).

W pierwszym dziesięcioleciu wykonano 2 doktoraty i 1 habilitację. Opublikowano ponad 30 prac, z tego połowę stanowiły naukowo-badawcze, z innych były też mapy i skrypty.

Interesująco przedstawiają się zagadnienia dydaktyczne. Zajęcia z gleboznawstwa dla geografów i botaników rozpoczęły się już w 1947 r. jako nadobowiązkowe. Od 1952 r. zajęcia z gleboznawstwa były już obowiązkowe, także dla mikrobiologii. Przez szereg lat obowiązywały wszystkich biologów, dziś tylko studentów biologii środowiskowej. Prof. Dobrzański wspólnie z prof. Ziemięcką byli autorami memoriału w sprawie obowiązkowych zajęć z gleboznawstwa dla biologów (nie było jeszcze wówczas katedry).

Profesor podjął w 1957 r. próbę zorganizowania odrębnego kierunku studiów gleboznawczych na wydziale. W latach 1965-66 obaj prowadziliśmy starania o specjalizację z gleboznawstwa w ramach geografii fizycznej (uzyskaliśmy akceptację Zespołu Rzeczoznawców Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego). Obie inicjatywy, mimo poparcia na wydziale, nie doczekały się realizacji, nie wiem dlaczego, może zadziałała tzw. bezinteresowna zawiść. Absolwenci tej specjalizacji byli bardzo potrzebni w kraju (była wtedy prowadzona klasyfikacja gruntów, potem kartografia gleb). Do 3 razy sztuka, mam nadzieję, że mojemu następcy uda się zorganizować taką specjalizację dla studentów z Ochrony Środowiska.

Dodam wreszcie, że w 1968 r. powołane zostało czasopismo Polish Journal of Soil Science, jego redaktorem do 1987 r. był Profesor, ja - sekretarzem i zastępcą w jednej osobie. Od 1988 roku pełnię obowiązki redaktora, prof. Dębicki zaś - sekretarza redakcji. Redakcja mieści się od początku w Zakładzie Gleboznawstwa UMCS. To ważne czasopismo, upowszechnia osiągnięcia gleboznawstwa polskiego za granicą, wychodzi w języku angielskim (2 zeszyty rocznie).

W 1980 r. (23.X.) prof. Dobrzański otrzymał godność doktora honoris causa UMCS za zasługi położone dla UMCS i gleboznawstwa w Lublinie oraz w kraju. Byłem Jego promotorem, to szczególny przypadek aby uczeń występował w charakterze promotora swojego Mistrza.

Warto też wspomnieć, że dla uczczenia pamięci Profesora nadano przed kilku laty Instytutowi Agrofizyki PAN, którego był twórcą, właśnie Jego imię, umieszczono również w holu tablicę pamiątkową. W budynku, przy ul. Króla Leszczyńskiego w którym Profesor pracował i kierował Katedrą Gleboznawstwa, umieszczona została tablica poświęcona jego pamięci, natomiast w dzielnicy Lublina - Felin, jedną z ulic nazwano Jego imieniem.

Chciałbym również podkreślić, że Profesor cieszył się zawsze sukcesami swoich uczniów - naukowymi ale także pełnionymi funkcjami przez nas. Doświadczyłem tego, pełniąc obowiązki dziekana wydziału a następnie rektora UMCS.

W końcowej części chciałbym wspomnieć jeszcze krótko o aktualnym stanie Zakładu Gleboznawstwa UMCS, to przecież jest drugie dziecko Profesora. Problematyka badawcza zakładu została znacznie rozszerzona i dotyczyła ważnych zagadnień, jak: 1/ Wpływ środowiska glebowego na produktywność ekosystemów łąkowych i leśnych; 2/ Wpływ pestycydów na środowisko glebowe; 3/ Wpływ zanieczyszczeń przemysłowych i komunalnych oraz radioaktywnych na gleby; 4/ Oddziaływanie człowieka na ewolucję gleb; 5/ Geneza gleb polarnych. Należy przy tym podkreślić, że wiele prac zostało wykonanych we współpracy z innymi zakładami na wydziale (bez udziału instytutów).

Dorobek Zakładu Gleboznawstwa UMCS w całym okresie jest znaczący. Wynosi on łącznie około 180 publikacji, wykonano 4 habilitacje, 4 doktoraty (piąty przewód na ukończeniu) oraz 75 prac magisterskich (przez studentów geografii, biologii środowiskowej, mikrobiologii i biochemii). Dorobek zakładu został w całości opublikowany w postaci sprawozdania za lata 1955-1996. Aktualny skład osobowy przedstawia się następująco: 8 osób (z czego jedna na części etatu), w tym 2 profesorów, 2 dr habilitowanych, 1 asystent naukowy (doktorat na ukończeniu) oraz 3 asystentów naukowo-technicznych.

Sądzę, że Zakład Gleboznawstwa utworzony przed 41 laty na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS tytułem eksperymentu zdał egzamin oraz okazał się przydatny i potrzebny.

Prof. Saturnin Zawadzki (PAN)

Gleboznawstwo Melioracyjne w Instytucie Melioracji i Użytków Zielonych w Lublinie

Latem 1946 roku pierwszy raz usłyszałem nazwisko Bohdan Dobrzański. Byłem wówczas młodym oficerem w Dowództwie Artylerii VII Okręgu Wojskowego w Lublinie. Podczas rozmowy towarzyskiej z kolegami o planach na przyszłość, wspomniałem o zamiarze rozpoczęcia w jesieni 1946 roku studiów na Wydziale Rolnym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Zareagował na to jeden z oficerów mówiąc, że jego przyjaciel z okresu studiów przed wojną na Politechnice Lwowskiej, dr Bohdan Dobrzański obejmuje na UMCS Katedrę Gleboznawstwa. Ten szczegół rozmowy, w którym mjr Antoni Kwiatkowski nie szczędził superlatywów dotyczących walorów osobowych swego przyjaciela przypomniałem sobie, kiedy zetknąłem się z Profesorem osobiście, a następnie kiedy wiosną 1948 zaproponował mi pracę w Katedrze - byłem wówczas studentem II roku.

Od tego momentu Profesor przestał być dla mnie legendą oraz widywanym od czasu do czasu młodym uczonym, a stał się przełożonym i nauczycielem. Trwało to kilkanaście lat, a po moim usamodzielnieniu się przez następne blisko 40 lat był do końca swych dni dla mnie mistrzem, animatorem szeregu kroków w moim życiu naukowym i organizatorskim, a następnie wspaniałym przyjacielem i niedoścignionym wzorem w postępowaniu z ludźmi. Moi koledzy, wspominając działalność Prof. Dobrzańskiego, omówili Jego zasługi naukowe i organizacyjne dotyczące gleboznawstwa na Wydziale Rolnym UMCS i WSR oraz na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS. Później będzie też mowa o placówce zajmującej się agrofizyką.

Ja skoncentruję się na wkładzie Profesora do rozwoju gleboznawstwa melioracyjnego. Przypomnę też o pracy Profesora w Polskiej Akademii Nauk, w Polskim Towarzystwie Gleboznawczym i innych towarzystwach naukowych.

Prof. Dobrzański sporo uwagi poświęcił zagadnieniom związanym z gleboznawstwem melioracyjnym, a szczególnie z problematyką wodną w glebach, czego miernikiem są Jego

liczne publikacje. Wśród kilkuset opublikowanych prac Profesora znalazłem 27 dotyczących tych spraw. Są to w większości artykuły naukowe, które ukazały się w ANNALES UMCS.

W roku 1949 Minister Rolnictwa powołał komisję dla opracowania ekspertyzy mającej określić stan zmeliorowanych obszarów użytków zielonych woj. lubelskiego (w ówczesnych granicach). W skład tej komisji wchodził inż. Jadwiga Bury-Zaleska (IUNG) oraz profesorowie Bohdan Dobrzański, Adam Malicki, Józef Motyka i inż. Stefan Ziemnicki (wszyscy z UMCS).

Prof. Bohdan Dobrzański zaangażował mnie do pomocy przy gromadzeniu materiałów i opracowywaniu ekspertyzy. Prace trwały 2 lata, w tym także wyjazdy w teren (kilka tygodni). Praca przy ekspertyzie była bardzo interesująca i inspirująca. Zaowocowała szeregiem publikacji naukowych. Dla mnie osobiście była ona wielką szkołą pracy zespołowej oraz utrwalała moje zainteresowania naukowe. Tematyce melioracyjnej poświęcił Profesor obszerną rozprawę pt. "Procesy glebowe a melioracje rolne", opublikowaną w Zeszytach Problemowych Postępów Nauk Rolniczych (z.3.1956). W pracy tej już na wstępie autor ubolewa, że "materiały omawiające wpływ melioracji na zmianę przebiegu procesów glebowych i kierunku ewolucji gleb są bardzo skromne i przeważnie nie poparte materiałem badawczo-pomiarowym". Podkreślił następnie, że nie prowadzono dotychczas szerszych badań doświadczalnych nad wpływem melioracji na właściwości gleb.

Profesor uważa "znajomość przebiegu procesów glebowych i umiejętność stosowania zabiegów koniecznych do prawidłowego kierowania procesem ewolucji gleb" za sprawę niezwykle ważną. Píše również: "Dotychczas przeprowadzone u nas melioracje wodne obejmowały nadmierne uwilgotnione tereny łąkowe, a szczególnie obszary gleb błotnych oraz podmokłe grunty orne. Stosowane zabiegi melioracyjne polegały przeważnie na odwodnieniu meliorowanego obszaru, rzadziej i to przeważnie w ostatnich latach, projektowano odwodnienie z jednoczesnym nawodnieniem. Zaznaczam - projektowano, gdyż w wielu wypadkach część robót odwadniających była skrzętnie przeprowadzona,

natomiast urządzenia nawadniające odkładano na następne lata. Wydaje się, że poważną wadą naszych melioracji wodnych jest trzymanie się utartego szablonu”.

Była to niestety gorzka prawda, a dotyczyła nie tylko realiów pierwszego dziesięciolecia po II wojnie światowej, o których pisał Profesor. Podobnie postępowała praktyka wykonawstwa melioracyjnego w następnych kilku dziesięcioleciach, co spowodowało w połowie lat siedemdziesiątych wielką dyskusję naukową w Komitecie Melioracji PAN na temat niezbędnych zmian w podejściu do poczynań melioracyjnych. Ale wróćmy do pracy opublikowanej przez Prof. Dobrzańskiego w 1956 roku. Czytamy w niej: “Zadaniem melioratora nie jest więc kanalizowanie terenów podmokłych i nadmiernie uwilgotnionych oraz bardzo szybkie odprowadzanie z nich wody, lecz właściwe wykorzystanie wody do zaopatrzenia gleb w okresach spadku wilgotności profilu glebowego”. Autor w końcowej części pracy apeluje o ściślejszą współpracę meliorantów z gleboznawcami, ekologami i łąkarzami w celu gruntowniejszego opanowania zagadnień przyrodniczych przez meliorantów, a przez gleboznawców zrozumienia potrzeb i możliwości techniki melioracyjnej. Stwierdza przy tym, że melioranci oczekują liczbowych wskaźników, które byłyby możliwe do zastosowania w ustalonych wzorach matematycznych, tymczasem “gleboznawstwo nasze nie jest w stanie dostarczyć ścisłych wytycznych”.

Z przytoczonych w omawianej pracy licznych wniosków, dwa zasługują na szczególne podkreślenie, bowiem Profesor działając konsekwentnie spowodował ich realizację w następnych latach:

- “Konieczny jest wyjazd gleboznawców zajmujących się glebami błotnymi i melioracjami do Mińskiej Stacji Torfowej i innych placówek zagranicznych w celu zapoznania się z metodyką przeprowadzanych tam badań.” (w 1959 r. Profesor wydelegował mnie na 3-miesięczny staż naukowy do Mińska, Leningradu i Moskwy).
- “Nieodzowne jest zorganizowanie badawczej komórki gleboznawczej przy Instytucie Melioracji i Użytków Zielonych w celu podjęcia systematycznych badań nad wpływami melioracji na procesy zachodzące w glebach.”

Wkrótce potem Dyrekcja Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych powołała do życia Pracownię Gleboznawstwa Melioracyjnego z jednoczesnym przeniesieniem z Pulaw do Lublina Oddziału IMUZ, który znalazł siedzibę w pomieszczeniach Katedry

Gleboznawstwa w budynku przy ul. Kr. Leszczyńskiego w Lublinie. Profesor w tym okresie był zatrudniony w IMUZ w charakterze konsultanta. Na półowce etatu ja byłem również zatrudniony w IMUZ z misją organizowania Pracowni Gleboznawstwa Melioracyjnego. Zatrudniony też był pracownik pełnoetatowy (mgr Tadeusz Guz, pracujący do dziś w IMUZ). Prof. Dobrzański był konsultantem w IMUZ do 1958 roku. W tym też roku ja zostałem przeniesiony służbowo z UMCS do IMUZ na pełny etat z równoczesnym powierzeniem mi kierownictwa Oddziału IMUZ w Lublinie i zachowaniem kierownictwa Pracowni Gleboznawstwa Melioracyjnego.

Skład pracowni uległ wkrótce powiększeniu (pracę podjęli tu między innymi mgr Jan Gawlik, obecnie docent i kierownik Oddziału Lubelskiego IMUZ oraz ś.p. dr Jadwiga Wondrausch). Natomiast warunki lokalowe Pracowni były wówczas wyjątkowo złe. Mieściliśmy się w baraku przy ul. Próchniaka - obecnie ul. Chmielna. Dopiero po latach dzięki moim staraniom został wybudowany i oddany do użytku w 1965 r. budynek przy ul. Głębokiej dla potrzeb Oddziału IMUZ w Lublinie (mieści się tam do dziś). Profesor był członkiem Rady Naukowej IMUZ do 1979 roku (około 26 lat). W tym czasie czynnie uczestniczył w życiu naukowym tego instytutu nie szczędząc nigdy rad i wskazówek.

Z Polską Akademią Nauk prof. Bohdan Dobrzański był związany od chwili jej powstania w 1952 roku. Początkowo był członkiem Komitetu Nauk Rolniczych i Leśnych PAN (do 1957 roku) a z chwilą powołania do życia Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych PAN został zastępcą Sekretarza tego Wydziału i pełnił tę funkcję do roku 1962. Na członka PAN wybrany został w 1960 roku, a na członka rzeczywistego w 1969. Począwszy od 1957 roku był nieprzerwanie do końca życia przez 30 lat członkiem Sekretariatu Wydziału - ciała kolegialnego stanowiącego zespół doradczy Sekretarza Wydziału. W latach 1969-1980 był wybierany przez Zgromadzenie Ogólne PAN na członka Prezydium PAN. W latach 1969-1971 był zastępcą Sekretarza Naukowego PAN, a od 1972 do 1977 Sekretarzem Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych PAN. W tym też okresie częściowo zreformował sieć komitetów naukowych Wydziału, m. in. powołał Komitet Agrofizyki PAN, Komitet

Uprawy Roli PAN i Komitet Melioracji PAN oraz postawił temu Komitetowi zadanie dokonania analizy i oceny dotychczasowego stanu melioracji w Polsce.

W latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych, przez cztery kolejne kadencje przewodniczył Komitetowi Agrofizyki PAN. Profesor był też współorganizatorem i aktywnym członkiem Komitetu Naukowego "Człowiek i Środowisko", działającego przy Prezydium PAN. Prezydium PAN uhonorowało Go medalem im. Mikołaja Kopemika.

Prof. Bohdan Dobrzański bardzo aktywnie uczestniczył w społecznym ruchu naukowym. Był członkiem założycielem reaktywowanego po II wojnie światowej Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego dla którego rozwoju położył wybitne zasługi, w uznaniu których zjazd PTG nadał Profesorowi tytuł Honorowego Wiceprzewodniczącego Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego. Profesor zorganizował w 1949 roku Lubelski Oddział PTG, przewodniczył jego Zarządowi w ciągu kilku kolejnych kadencji, a następnie przekazał jego ster swoim uczniom. Był też członkiem Międzynarodowego Towarzystwa Gleboznawczego i uczestnikiem kilku międzynarodowych kongresów tego towarzystwa (Paryż, Bukareszt, Moskwa). Udzielał się także wydatnie w Lubelskim Towarzystwie Naukowym, które przyznało Profesorowi Tytuł Członka Honorowego. Działał również w Polskim Towarzystwie Geograficznym oraz w Towarzystwie Przyrodników im. M. Kopemika.

Prof. Jan Gliński (Instytut Agrofizyki PAN)

Wkład Profesora Dobrzańskiego w rozwój agrofizyki

Prof. Dobrzański już we wczesnym okresie swej działalności naukowej dużą wagę przywiązywał do badania fizycznych właściwości gleb. Profesor dostrzegał braki w zakresie tych badań i jako jeden z nielicznych gleboznawców, a nawet można powiedzieć rolników, przewidział potrzebę szerokiego włączenia fizyki do nauki i praktyki rolniczej.

Gleboznawstwo i produkcja roślinna zawdzięczały swój dynamiczny rozwój głównie dzięki szerokiemu wykorzystywaniu nauk chemicznych i biologicznych. Weryfikacje i oceny gleb bazowały na ich chemizmie. O wysokich plonach decydowały nawozy mineralne, chemiczne środki ochrony roślin i postępy w hodowli roślin.

Wzrost plonów roślin okazał się imponujący, ale pojawiły się też zagrożenia:

- zanieczyszczenie środowiska związkami chemicznymi pochodzącymi z niewłaściwego stosowania nawozów mineralnych oraz uprzemysłowienia kraju;
- pogorszenie jakości plodów rolnych;
- duże, sięgające nawet do 50%, straty ilościowe i jakościowe wyprodukowanych plodów rolnych na skutek niewłaściwego ich zbioru, transportu, przechowywania i przetwarzania;
- pogłębiający się deficyt wody.

Zagrożenia te, a także możliwości ich łagodzenia, na drodze zastosowań fizyki do środowiska glebowego i materiałów roślinnych, były dobrze znane Prof. Dobrzańskiemu. Dlatego też w roku 1968 zaczął realizować swoją ideę “ufizyczniania” badań rolniczych, przez powołanie w ramach PAN - Zakładu Agrofizyki, który w późniejszym okresie został przekształcony w Instytut Agrofizyki. Oczywiście realizacja tego przedsięwzięcia była możliwa dzięki zrozumieniu i zaangażowaniu innych osób, jak profesorów: Janusza Hamana, Stanisława Nawrockiego, Tadeusza Skawiny, Andrzeja Waksmundzkiego, Saturnina Zawadzkiego, którzy byli współorganizatorami tej placówki i promotorami nowej dyscypliny nauk rolniczych - agrofizyki.

Prof. Dobrzański był przez wiele lat kierownikiem Zakładu Agrofizyki, a potem przewodniczącym jego Rady Naukowej, dbając zarówno o rozwój bazy badawczej, a jeszcze bardziej o kadrę naukową Zakładu. Jego zasługą było: uzyskanie lokalizacji i terenu przyszłego Instytutu w dzielnicy Felin o powierzchni 4,5 ha, budowa laboratoriów o pow. 5000 m², dobór właściwy młodych kadr wywodzących się z absolwentów lubelskich uczelni: fizyków, fizykochemików, matematyków, geografów, biologów, gleboznawców, techników rolnictwa, inżynierów.

Profesor stawiał im wysokie wymagania, ale też doceniał ich zaangażowanie, wykorzystując swoje szerokie kontakty krajowe i zagraniczne w wysyłaniu na staże naukowe do czołowych placówek naukowych. Dzięki temu została wykształcona duża grupa młodych agrofizyków świadomych celu badań i znających nowoczesny warsztat badawczy, mających dobre kontakty ze specjalistami zagranicznymi.

Potrzeba badań agrofizycznych legła u podstaw utworzenia kilku ogólnopolskich programów badań podstawowych, integrujących wiele placówek i naukowców wokół tych badań.

Został powołany Komitet Agrofizyki PAN, zostało utworzone Polskie Towarzystwo Agrofizyczne. W uczelniach rolniczych pojawił się nowy przedmiot - fizyka z elementami agrofizyki lub agrofizyka. W Lublinie znajduje się redakcja jedyne międzynarodowego czasopisma agrofizycznego "International Agrophysics".

Polską inicjatywą było organizowanie co 4 lata międzynarodowych konferencji agrofizycznych, począwszy od 1972 r. (w Lublinie, na Węgrzech, w Czechosłowacji, Niemczech i w tym roku ponownie 6 już konferencja w Lublinie). Konferencje te, jak również wiele innych dotychczasowych sympozjów z Czechami, Słowakami, Węgrami i Francuzami, propagowały agrofizykę oraz dokumentowały wiodącą rolę polskiej agrofizyki na arenie międzynarodowej.

W dziesiątą rocznicę śmierci Profesora Dobrzańskiego można śmiało powiedzieć, że Jego wizja potrzeby rozwoju agrofizyki jest w pełni realizowana. Instytut Agrofizyki (od 1986 r. Jego imienia) stale podnosi swą pozycję w kraju i zagranicą, w decydujący sposób przyczyniając się do rozwoju nowej dyscypliny naukowej jaką jest agrofizyka.

Zyskuje ona coraz większe znaczenie i zainteresowanie wśród badaczy oraz praktyków, dając fizyczne podstawy do rozwiązywania aktualnych problemów:

- zwiększenia efektywności gospodarowania wodą i nawozami w środowisku glebowym;
- obniżania strat ilościowych i jakościowych materiałów roślinnych w trakcie zbioru, transportu, przechowalnictwa i przetwórstwa płodów rolnych.

Specyfika agrofizyki polega na tym, że nie można jej utożsamiać ani z fizyką gleby ani z fizyką płodów. Jest ona bowiem dyscypliną uniwersalną, polegającą na stosowaniu praw fizyki do szeroko pojętych materiałów rolniczych, zarówno gleb, jak roślin i płodów rolnych, a nawet produktów roślinnych i zwierzęcych. Poza tym bada ona zależności fizyczne między glebą-rośliną-atmosferą, glebą-maszyną, czy maszyną (technologią) - płodem (produktem) roślinnym.

Wszystkie prace badawcze prowadzone w Instytucie Agrofizyki mieszczą się w kierunkach priorytetowych - ważnych dla rolnictwa, gospodarki żywnościowej i kształtowania środowiska, szczególnie w zakresie:

- modelowania wzrostu i plonowania roślin w warunkach ograniczonej chemizacji przy wysokiej jakości użytkowej;
- opracowania nowych metod do oceny surowców służących do produkcji żywności i jej oceny;
- rozpoznawania fizycznych, biologicznych i chemicznych cech gleb oraz stosunków powietrzno-wodnych z uwzględnieniem ochrony właściwości i zasobów;
- badań nad rekultywacją gleb zdegradowanych;
- badań innowacyjnych w zakresie nowych, efektywnych ekonomicznie technologii produkcji rolniczej.

Instytut zatrudnia 107 osób, w tym 65 naukowych. Posiada uprawnienia do nadawania stopni doktora i doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie agronomii ze specjalnością agrofizyka. Posiada wysoką ocenę przy klasyfikacji KBN, czego dowodem jest coroczne zaliczanie go do grupy A.

Instytut posiada nowoczesną i unikalną aparaturę badawczą, która zapewnia prowadzenie badań na wysokim poziomie oraz umożliwia przystępowanie do krajowych i międzynarodowych Programów Badawczych.

Włączając się w proces dydaktyczny, organizuje systematycznie od 1989 r. szkoły nt. fizyka z elementami agrofizyki dla wykładowców przedmiotu fizyki w uczelniach rolniczych.

Jednym z największych sukcesów Instytutu jest kontynuowanie od wielu lat badań przez interdyscyplinarne zespoły badawcze, a także rozwijanie bardzo dobrej współpracy z czołowymi placówkami krajowymi i zagranicznymi. Wyniki badań obszernie prezentowane w publikacjach wysoko notowanych czasopism, a także na wielu międzynarodowych konferencjach i sympozjach, gwarantują prawidłowe ich upowszechnianie.

DYSKUSJA

Prof. Stanisław Nawrocki (IUNG - Puławy)

Dzisiejsze spotkanie jest dobrą okazją, aby oddać cześć i dać wyraz pamięci i szacunku osobie prof. Bohdana Dobrzańskiego.

Wykorzystując tę okazję chciałbym w imieniu Rady Naukowej, Dyrekcji IUNG i wszystkich pracowników, którzy znali i współpracowali z profesorem Dobrzańskim, dać dowód naszej czci i pamięci dla Jego osoby i dokonań naukowych, tak zbieżnych z kierunkami badań w IUNG.

Prof. Dobrzański przewodniczył w latach 1965-85 Radzie Naukowej Instytutu. Przewodnicząc Radzie wniósł On ogromny wkład osobistego zaangażowania w ukierunkowanie działalności naukowej IUNG, rozwoju jego kadry naukowej oraz uporządkowanie spraw organizacyjnych, wynikających z tzw. deglomeracji IUNG z Warszawy do Puław.

Nie wiem, czy jest wiadomym, że w pewnym okresie po tzw. reorganizacji nauki w latach 1950-52 Ośrodek Puławski został zepchnięty na boczne tory, gdyż Dyrekcja IUNG na czele z jej dyrektorem znalazła się w Warszawie (wyjątek Instytut Weterynarii, który wcześniej się usamodzielniał). Mimo, że decyzje władz państwowych przewidywały wówczas przeniesienie i skoncentrowanie w Puławach głównego trzonu IUNG, lecz były one, odwlekane przez ówczesną dyrekcję. Krótko mówiąc, a chcę tu wyraźnie powiedzieć, i mam do tego prawo i obowiązek, że gdyby nie prof. Dobrzański - Jego pomoc, to Puławski IUNG zarządzany z Warszawy pewnie nie byłby "puławskim". Prof. Dobrzański miał do Instytutu i Puław specjalny sentyment. Wynikał on, jak sędzę, z dwóch powodów:

- doceniał i rozumiał rolę IUNG-u dla nauki i praktyki rolniczej, i
- był On związany z Puławami serdecznymi więzami - Puławy to miasto Jego młodości. Tutaj, w roku 1929, a więc równo 68 lat temu, ukończył szkołę średnią - sławne gimnazjum puławskie. Kiedy w 1968 roku objąłem funkcję dyrektora IUNG, zresztą to także "wina" prof. Dobrzańskiego, bowiem On mnie do tego namówił i zarekomendował,

od pierwszych dni mojego urzędowania służył mi radą, pomocą i swoim wstawiennictwem na wysokich szczeblach naszej byłej administracji państwowej oraz naukowej.

Dziś muszę powiedzieć, że nie było mi łatwo, jako młodemu docentowi, sprawować tę funkcję po profesorze, członku rzeczywistym PAN, zwłaszcza, że istniał wówczas rozgardiasz organizacyjny, wynikający z podziału PINGW i zawłaszczeniu jego dorobku przez wpływowych profesorów organizujących nowe instytuty. Prof. Dobrzański powiedział wówczas, pamiętam te słowa: "Panie Staszku sprawa pierwsza - to deglomeracja Dyrekcji IUNG z Warszawy do Puław i druga - dobry program naukowy dla IUNG, uwzględniający sprawy bieżące rolnictwa i perspektywy rozwoju nauk rolniczych w naszym kraju. Ja Pana będę wspierał i pomogę w realizacji tego programu". I tak, przez więcej niż 20 lat służył nam radą, pomocą, a przede wszystkim przykładem profesora rzetelnie zaangażowanego w działalność naukową.

Postać Profesora Dobrzańskiego jest na stałe wpisana w historię IUNG, a właściwie w całą historię jednostek badawczo-rozwojowych Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Nie mogę też dziś powstrzymać się od swoich osobistych wspomnień i refleksji. W 1950 roku prof. Dobrzański przyjął mnie do pracy w swoim Zakładzie na stanowisko z-cy asystenta. Od tego czasu zaczęła się moja kariera naukowa. I choć później zmieniłem kierunek swoich naukowych zainteresowań, to przez losowość zdarzeń - nie jestem przecież gleboznawcą, to jednak czuję się wychowankiem Profesora i Jemu wiele, wiele zawdzięczam.

W mojej pamięci pozostaje prof. Dobrzański jako wybitny uczony, organizator nauki i człowiek wielkiego czynu, który całe swoje twórcze życie poświęcił nauce oraz kształceniu specjalistów rolnictwa i młodej kadry naukowej.

Jego osobisty autorytet naukowy, moralny i życzliwość ludziom "dobrej roboty" (nie tolerował nieróbstwa) stanowią także dziś wzór do naśladowania.

Prof. Czesław Tarkowski (AR - Lublin)

Po raz pierwszy spotkałem Profesora na wykładach w 1948 r. w gmachu Jeszibot przy ul. Lubartowskiej. Profesor był mężczyzną wysokim, przystojnym, kawalerem mającym wówczas 39 lat, chociaż wtedy wydawało mi się, że już jest niemłody. Wykłady Profesora różniły się od wszystkich innych. Profesor mówił powoli, odnosiło się wrażenie, że po prostu dyktował z książki, chociaż nie miał specjalnych notatek. Na przerwie, na korytarzu rozmawiał ze studentami, żartował a nawet czasami opowiadał dowcipy. W grudniu 1951 r. został rektorem UMCS. W tym czasie Profesor nie był znany w środowisku lubelskim, zaledwie kilka miesięcy temu został profesorem nadzwyczajnym. Jak mi opowiadał wtedy, gdy byłem dziekanem, było to zaskoczenie nie tylko dla uczelni ale i dla Niego. Wielu profesorów miało wątpliwości czy tak młody człowiek, zaledwie 42 - letni, podola obowiązkowi rektora uczelni. Tymczasem Profesor, który ani razu nie był członkiem Senatu i w zasadzie nie pełnił wysokich funkcji w Uniwersytecie, szybko wszedł w tok bieżących spraw organizacyjnych i merytorycznych. Po dość krótkim czasie okazało się, że jest dobrym gospodarzem Uczelni. Rozpoczął zaniechane wcześniej inwestycje w miasteczku akademickim, dbał o rozwój kadry, powołał Zespół Tańca Ludowego, który funkcjonuje do dzisiaj. Jego autorytet jako Profesora i Rektora szybko rósł. Niestety w 1955 roku doszło do wyłączenia Wydziału Rolnego, Weterynaryjnego i Zootechnicznego z Uniwersytetu i została utworzona Wyższa Szkoła Rolnicza. Profesor został organizatorem i pierwszym Rektorem. Po październiku w 1956 roku i po tak zwanej odwilży politycznej, złagodzone pewne rygory w ustawie o szkołach wyższych. W ramach tej ustawy Senat wybierał rektora i prorektora. Przed wyborami w 1959 r. Profesor służbowo wyjechał do Stanów Zjednoczonych. Senat pod wpływem różnych sił wewnętrznych i zewnętrznych nie wybrał Profesora na dalszą kadencję. Był to duży błąd, bowiem Profesor w tym czasie miał duży autorytet w środowisku lubelskim. Ponownie Profesor wrócił po tak zwanych wypadkach marcowych w 1968 roku. Wówczas zmieniono ustawę i z powrotem wrócono do nominacji władz uczelni. Profesor miał na ogół dobre kontakty z władzami partyjnymi i ministerialnymi. Cieszył się ich uznaniem jako dobry organizator. Profesor miał

świadomość, iż w tych warunkach bez dobrej współpracy niewiele można było zrobić. Od czasu do czasu z przymroźnieniem oka mówił, że jest bezpartyjnym marksistą.

Dzięki takiej postawie, mógł w tamtych warunkach wiele zrobić i rzeczywiście dokonał tego. W rozmowie ze mną mówił, że najbardziej sobie ceni to, iż udało mu się powołać nowe placówki naukowe i dydaktyczne. Należy również dodać, iż Profesor wykształcił liczną kadrę naukową, spośród nich dwóch jest członkami Polskiej Akademii Nauk, a mianowicie: prof. S. Zawadzki i prof. J. Gliński; prof. S. Uziak był rektorem UMCS, prof. R. Turski prorektorem AR. Wielu Jego wychowanków zajmowało lub zajmuje wysokie stanowiska w różnych ośrodkach naukowych.

Od grudnia 1968 roku do końca roku akademickiego w 1969 byłem prorektorem d/s Rolniczych Zakładów Doświadczalnych i Upowszechniania Wiedzy Rolniczej. W tym okresie współpracowałem z Rektorem Dobrzańskim. Z tego okresu wyniosłem jak najmiłsze wspomnienia. Szczególnie imponowała mi rzeczowość i niezwykle trafne decyzje, podejmowane przez Profesora. Sytuacja polityczna i społeczna nie była w tym czasie sprzyjająca. Przygotowano reorganizację uczelni, likwidację katedr i powoływanie instytutów. Zmiany te miały wyraźnie podtekst polityczny. Chodziło między innymi o usunięcie starszej kadry profesorskiej od funkcji administracyjnych. Rektor Dobrzański powierzył mi przygotowanie zmian organizacyjnych w Uczelni. Osobiście byłem przeciwny tym zmianom i przygotowałem projekt powoływania Instytutów z tych katedr, które mają co najmniej kilku samodzielnych pracowników naukowych. Pozostałe katedry proponowałem przekształcić w Instytuty w miarę jak będzie wzrastać liczba profesorów i docentów. Niestety ten projekt nie znalazł uznania na posiedzeniu Senatu. Kilku profesorów było za tym, ażeby powoływać Instytuty z połączenia pokrewnych katedr. Reorganizacja uczelni została przeprowadzona już po odejściu Profesora z Lublina w oparciu o wytyczne odgórne. Obecnie na szczęście powrócono na wielu wydziałach do katedr, w których pracuje często kilku profesorów i dr habilitowanych.

W 1981 roku zostałem wybrany dziekanem Wydziału Rolniczego AR. Do roku 1987 często spotykałem się z Profesorem. Bardzo sobie ceniłem z Nim rozmowy. Profesor

najczęściej mówił o swojej pracy na stanowisku Rektora UMCS. Było to, jak mi się wydaje, dla Niego największe przeżycie a także dało Mu najwięcej satysfakcji.

Gdy w 1969 roku Profesor wraz z rodziną przeniósł się do Warszawy, Uczelnia zorganizowała Mu uroczyste pożegnanie. Profesor nie zerwał jednak kontaktów z Lublinem, często dojeżdżał, był nadal kierownikiem Zakładu Agrofizyki PAN w Lublinie. Dotychczas trwa spór czy decyzja ta była krokiem właściwym. Dla naszej Uczelni na pewno nie była ona korzystna. Profesor jednak pełnił wysokie stanowiska w Polskiej Akademii Nauk, był dyrektorem Instytutu Gleboznawstwa SGGW i Jego gwiazda świeciła jeszcze większym blaskiem. Sercem, jak mi się wydaje, pozostał na zawsze z nami.

Nasi pracownicy docenili wkład Profesora B. Dobrzańskiego w rozwój Uczelni. W dzielnicy Felin na wniosek AR i Zakładu Agrofizyki, została nazwana ulica Jego imieniem. W czasie mojej kadencji rektorskiej Jego również imieniem nazwano najbardziej prestiżową salę, tj. Senatu. W sali tej znajduje się też popiersie Profesora, które wprowadzić może nie w pełni oddaje ducha osobowości Profesora, ale jest dla nas miłą pamiątką i symbolem.

Profesor dobrze zapisał się w pamięci pracowników naszej Uczelni i środowiska naukowego Lublina.

Prof. Ryszard Dębicki (UMCS)

Jestem, jak sądzę, przedstawicielem tego rocznika, który miał szczęście i zaszczyt słuchania ostatnich wykładów prof. Bohdana Dobrzańskiego tutaj w Lublinie. Był to przełom roku 1969/70. I było to zaledwie kilka wykładów. Pod swoje skrzydła wziął nas potem prof. Ryszard Turski. Myślę, że gdyby nie te krótkie spotkania z prof. Dobrzańskim wówczas - nie byłoby mnie dzisiaj tutaj.

Los sprawił, że 10 lat później miałem zaszczyt być współautorem kilku prac z prof. Dobrzańskim. Był ciągle bardzo zajęty w Warszawie, ale miał czas aby każdą pracę przeczytać i swoje cenne uwagi nanieść na marginesie. Na jednej z pierwszych, oddanych do druku w Polish Journal of Soil Science, które przekazałem Profesorowi w języku angielskim i w języku polskim, Profesor w pracy angielskojęzycznej napisał: "praca bardziej

mi się podoba niż w języku polskim - uwag nie mam". Od tego też czasu datuje się moja współpraca z redakcją tego periodyku, tzn. prof. Dobrzańskim jako Redaktorem Naczelnym oraz prof. Stanisławem Uziakiem, jako Sekretarzem Redakcji. Zostałem więc niejako "podsekretarzem" w tym czasopiśmie. Prof. Dobrzański był inicjatorem powołania Polish Journal of Science, które w tym roku obchodzi swoje 30-lecie.

Dzisiaj, zdarzeniem opatrności przejąłem niejako "po mieczu" Katedrę (Zakład) Gleboznawstwa w mojej nowej Almae Matris UMCS. Przy tej okazji pragnę podzielić się z Państwem najnowszą informacją, że podejmowane przez prof. Dobrzańskiego i prof. Uziaka wielokrotne starania o powołanie specjalizacji gleboznawczej w UMCS powiodły się właśnie w tym roku. Otóż Rada Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi zatwierdziła w dniu 14 maja br. specjalizację pt. "Kształtowanie i Ochrona Gleb" na Międzywydziałowym Kierunku Studiów Ochrony Środowiska. Już w tym roku 10 studentów podejmuje studia magisterskie. Ponadto do istniejącej dzisiaj 8 osobowej grupy magistrantów z 4 roku geografii dochodzi 12 osobowa grupa z 3 roku tego kierunku. Tak więc aż 30 młodych adeptów gleboznawstwa będzie miało okazję zapoznania się bliżej nie tylko z przedmiotem naszych badań ale także z życiem i działalnością prof. Dobrzańskiego.

Jest jeszcze jeden powód dla którego chciałbym wspomnieć prof. Dobrzańskiego. Przejąłem Katedrę Gleboznawstwa, którą Profesor stworzył, rozwijał a następnie czuwał nad jej losami tak, jak zresztą czuwał nad wszystkim co stworzył i nad wszystkimi, z którymi współpracował. Jest to dla mnie osobiście ogromny zaszczyt ale też nie mniejsza odpowiedzialność i wyzwanie na przyszłość. Ale entuzjizm, energia i duch Profesora jest ciągle z nami i myślę, że łatwiej jest nam podołać zadaniom w nowej rzeczywistości. Bowiem, jak powiedział dzisiaj prof. Turski a wcześniej napisał w swoich wspomnieniach o Profesorze w 1-szą rocznicę śmierci: "to głupim oczom się zdawało, że on umarł a on spoczął w pokoju" (słowa wyjęte z Księgi Mądrości).

A spoczął Profesor snem czujnym, bo wszystko co rozpoczął, dzisiaj jest przez Jego uczniów kontynuowane i rozwijane. I chociaż nieco inne są współczesne problemy

gleboznawstwa, to jeszcze wiele badań i tematów rozwija się według wizji i wskazań prof. Dobrzańskiego. Pamięć o nim nie słabnie, jest wręcz mocniejsza.

Dzisiaj mogę śmiało powiedzieć: jestem dumny, że jestem gleboznawcą. Moją przygodę z glebą rozpocząłem od wykładów z prof. Dobrzańskim. Mój pierwszy egzamin z gleboznawstwa - to spotkanie z prof. Turskim, pracę magisterską i doktorską wykonałem pod kierunkiem prof. Dechnika, potem ponad dwudziestoletnia praca z prof. Glińskim w Instytucie Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego, wreszcie współpraca z prof. Uziakiem, po którym przejąłem też Zakład Gleboznawstwa UMCS założony, jak wspomniałem już, przez prof. Dobrzańskiego. Tak więc całe moje dorosłe życie przyszło mi spędzić w kręgu przyjaciół i uczniów ś.p. Prof. Bohdana Dobrzańskiego i jestem z tego dumny.

Doc. Jan Gawlik (IMUZ - Lublin)

Chciałbym w nawiązaniu do wypowiedzi prof. Saturnina Zawadzkiego dodać kilka zdań jako uzupełnienie zawartych w niej informacji, a dotyczących dalszych losów powołanej z inspiracji Prof. Dobrzańskiego Pracowni Gleboznawstwa Melioracyjnego w Terenowym Ośrodku Badawczym IMUZ w Lublinie oraz prowadzonych w tej Pracowni badań. Otóż badania te uległy znacznemu nasileniu, szczególnie w latach 60 i 70-tych, co pozostawało w bezpośrednim związku z jednej strony, z potrzebami praktyki rolniczo-melioracyjnej, a z drugiej - z koniecznością rozpoznawania wpływu, jaki na gleby siedlisk mokradłowych, zwłaszcza torfowiska, wywierały odwadniające zabiegi melioracyjne. Chodziło bowiem o ustalenie ujemnych skutków tych zabiegów i zwrócenie uwagi na konieczność podejmowania działań na rzecz ochrony tego typu siedlisk, ze szczególnym uwzględnieniem występujących w ich obrębie gleb organicznych, bardzo podatnych na degradację w zmienionych warunkach wodnych. Dla sprostania wzrastającym potrzebom w tym zakresie rozszerzono wówczas tematykę badawczą Oddziału, co m.in. znalazło swój wyraz w zmianie jego struktury organizacyjnej. Mianowicie, w miejsce rozwiązanej wówczas Pracowni Gleboznawstwa Melioracyjnego (1977) powołane zostały dwie nowe pracownie: Pracownia Klasyfikacji Gleb Meliorowanych (PKGM) i Pracownia

Fizyki Gleb Meliorowanych (PFGM). Kierownictwo tej ostatniej objął wtedy dr inż. Wenanty Olszta, obecnie profesor.

Wspominając o tych faktach chciałbym podkreślić, że zarówno w ostatnich latach istnienia Pracowni Gleboznawstwa Melioracyjnego, kiedy sprawowałem funkcję jej kierownika, jak również w okresie późniejszym będąc już kierownikiem PKGM, utrzymywałem częsty kontakt z prof. Dobrzańskim i zawsze doświadczałem z Jego strony dużo życzliwości, wyrażającej się w udzielanych mi radach i wskazówkach. Szczególnie wysoko sobie cenię i miło wspominam ten okres, kiedy prowadziłem badania i gromadziłem wyniki pod kątem pracy doktorskiej. Profesor był promotorem mojej pracy, której temat, zgodnie z Jego życzeniem, miał być tak ustalony, aby obejmował zarówno zagadnienia gleboznawcze jak i biologiczne. Byłem przecież absolwentem Wydziału Biologii. W tym okresie bowiem do zespołów badawczych w obu katedrach gleboznawstwa (UMCS, WSR) Profesor angażował, oprócz gleboznawców, również absolwentów innych kierunków studiów. Ja byłem pierwszym mikrobiologiem, który jeszcze w czasie studiów (VIII semestr) wszedł w skład takiego zespołu, początkowo w Katedrze Gleboznawstwa UMCS, a później - Katedrze Gleboznawstwa WSR. Potem przyszła kolej na chemików i fizyków.

Pamiętam pierwszą rozmowę z Prof. Dobrzańskim, kiedy rozważając możliwość podjęcia pracy w Katedrze Gleboznawstwa UMCS wyraziłem wątpliwość co do mojej przydatności do pracy w gronie gleboznawców, skoro w dotychczasowych studiach - tak to wtedy tłumaczyłem - nie zetknąłem się w ogóle z tym przedmiotem, a z tego co wiedziałem wynikało, że i również w pozostałych dwóch semestrach nie będę miał zajęć z gleboznawstwa. Profesor odpowiedział mi tak: - Jeśli podejmie pan pracę w moim zespole i ją polubi, to gleboznawstwa nauczy się szybko. Będzie miał pan do tego znacznie lepsze warunki i więcej okazji niż studenci w czasie studiów. - Byłoby mi natomiast trudniej - kontynuował Profesor - nakłonić kóregokolwiek z gleboznawców, żeby zechciał zapoznać się z mikrobiologią w takim zakresie, jaki obejmuje program nauczania studentów w tej specjalności.

Prof. Ryszard Walczak (Instytut Agrofizyki PAN)

Jestem jednym z przedstawicieli nauk ścisłych, którzy pracowali i wykonali pracę doktorską pod kierunkiem prof. B. Dobrzańskiego, wykorzystując swoją wiedzę do rozwiązywania zagadnień związanych z naukami rolniczymi. Prof. Dobrzański dostrzegł pewien etap w rozwoju nauk charakteryzujący się powstawaniem nauk interdyscyplinarnych. Liczne nauki osiągnęły bowiem w swoim rozwoju taki etap, że nie mogły już posługując się swoim warształem naukowym odpowiedzieć na liczne pytania. Zaistniała więc potrzeba stosowania metodologii badawczej używanej w innych dziedzinach nauki, którymi najczęściej były nauki ścisłe i techniczne. Proces ten miał miejsce w połowie naszego wieku, czego dowodem jest powstanie takich nauk jak biofizyka, biochemia, biocybemetyka, biotechnologia, inżynieria genetyczna itp. Prof. B. Dobrzański był inicjatorem i twórcą instytucjonalnych podstaw interdyscyplinarnej dziedziny nauki, tzn. nowoczesnej agrofizyki i jej bazy w postaci Instytutu Agrofizyki PAN i Komitetu Agrofizyki PAN oraz wydawnictwa naukowego "Problemy Agrofizyki".

Mam zaszczyt być pierwszym zatrudnionym w Instytucie Agrofizyki, a ściślej mówiąc pierwszym pracownikiem jego pierwotnej bazy zorganizowanej przez prof. Dobrzańskiego - Pracowni Agrofizyki przy Instytucie Fizjologii Roślin PAN w Krakowie w 1967 roku. Podczas pierwszej rozmowy prof. Dobrzański mówił o trudnościach w rozwoju nauk rolniczych, szczególnie w zakresie rozwoju obiektywnych, zgodnych z zasadami metrologii, metod pomiarowych i dlatego też duże nadzieje pokładał w zastosowaniu fizyki w tym zakresie. Stwierdził, że przy konieczności wymiany naukowej, przy tworzeniu zbiorów danych o zakresach zmienności parametrów fizycznych gleby, środowiska gleba-roślina i roślin, niezbędne są jednoznaczne definicje mierzonych wielkości, metoda i aparatura pomiarowa. Efektem tej rozmowy i pierwszych lat pracy były opracowane przez pracowników Instytutu Agrofizyki we współpracy z innymi placówkami naukowymi liczne, nowe metody pomiarowe i aparaty prototypowe. Wiele z nich opatentowano, a następnie produkowano.

Prof. B. Dobrzański ostrzegał, że obiekty rolnicze, szczególnie jako gleboznawca mówił o glebie, są obiektami trudnymi w badaniach. Są one bowiem obiektami o bardzo zróżnicowanej budowie, jak ciała kapilarno-koloidalno-porowate, ciała o budowie komórkowej i tkankowej, a co najważniejsze, są to obiekty aktywne biologicznie. Fakt ten wymaga od badacza specyficznej metodyki pomiarowej oraz specyficznej analizy i interpretacji wyników.

Prof. Dobrzański zawsze popierał badania w zakresie modelowania procesów fizycznych, chemicznych i biologicznych w systemie gleba-roślina-atmosfera, jak również w poszczególnych jego elementach, a głównie glebie, która była Mu szczególnie bliska. W dyskusjach naukowych podkreślał, że ze względu na duże skomplikowanie obiektów przyrodniczych, szczególnie znajdujących się w dynamicznych warunkach naturalnych, należy w agrofizyce rozwijać badania modelowe. Prof. B. Dobrzański był wymagającym przełożonym, dając własny przykład ogromnej pracowitości i efektywności działania w zakresie zarówno naukowym jak organizacyjnym. Jednakże, co było ważne dla nas młodych, pełnych entuzjazmu pracowników naukowych, że wsłuchiwał się w nasze pomysły powstające podczas rozmów służbowych i pozasłużbowych i popierał je, wprowadzając jako zadania badawcze, a następnie wnikliwie rozliczał nas z ich realizacji. Takie postępowanie Profesora upewniało nas, że uczestniczymy w efektywny sposób w akcie tworzenia badań naukowych, a jednocześnie wpajało nam odpowiedzialność za podejmowane propozycje i decyzje.

Aktualnie w IA PAN i w innych placówkach naukowych pracuje wielu przedstawicieli nauk ścisłych i technicznych, obecnie ze stopniami i tytułami w zakresie nauk rolniczych, którzy rozpoczynali swoją działalność pod pieczęcią prof. B. Dobrzańskiego. Wielu z nich znajduje się na tej sali.

Chciałbym zapewnić, że będziemy kontynuowali rozpoczęte przez prof. B. Dobrzańskiego dzieło rozwoju agrofizyki, a także będziemy przekazywali swoim młodszym kolegom wpojony nam przez Profesora entuzjazm badawczy oraz rzetelność, pracowitość, a także konsekwencję w osiąganiu postawionych celów.

Dr hab. Alina Kusińska (SGGW)

Związek prof. Bohdana Dobrzańskiego z Katedrą Gleboznawstwa SGGW w Warszawie datuje się od 1966 roku, kiedy to po śmierci prof. Arkadiusza Musierowicza objął funkcję kuratora, a następnie po 3 letnim okresie - funkcję kierownika Katedry i pełnił ją do 1970 roku. Po reorganizacji jednostek naukowych w 1970 roku objął stanowisko dyrektora Instytutu Gleboznawstwa i Chemii Rolnej SGGW-AR, w skład którego wchodziły: Katedra Gleboznawstwa, Katedra Chemii Rolnej, Zakład Mikrobiologii Gleby i Zakład Biologii Gleby. Stanowisko to prof. Dobrzański piastował do 1979 roku.

W tym okresie pod jego kierownictwem szereg osób zdobyło stopnie naukowe. Stopień doktora habilitowanego uzyskali obecni profesorowie: Z. Brogowski, K. Konecka-Betley, M. Kęпка, I. Łakomic, K. Czarnowska, Z. Czerwiński, D. Kulińska i S. Rusel, kilka osób uzyskało stopień doktora.

Prof. Dobrzański dał się poznać jako doskonały organizator nauki. Prowadził szereg tematów węzłowych i resortowych, zapewniając środki na rozwój badań naukowych w zakresie gleboznawstwa, chemii rolnej i biologii gleby i umożliwiając realizację badań w zakresie prac habilitacyjnych i doktorskich. Dzięki Jego działalności powstało szereg prac naukowych zespołowych związanych z regionem warszawskimm a także z problematyką podstawową. W Rocznikach Nauk Rolniczych, seria D (Monografie) tom 151 (rok 1973) opublikowano duże opracowanie pt.: "Typologia i właściwości gleb wytworzonych z glin zwałowych zlodowacenia środkowopolskiego" oraz w serii A, tom 101 (1975) - "Badania gleboznawcze Parku Łazienkowego w nawiązaniu do ochrony środowiska".

Prof. Dobrzański wraz z zespołem pracowników Katedry Gleboznawstwa SGGW opublikował dwa zeszyty specjalne pt.: "Wpływ działalności człowieka na środowisko glebowe Kampinowskiego Parku Narodowego" (1983, 1986). Był także współautorem szeregu prac szczegółowych dotyczących zagadnień związanych z glebami agroekosystemów a także glebami terenów miejskich, np.: "Przemiany substancji organicznych w glebach łąkowych w warunkach wysokiego nawożenia azotem" oraz

“Stopień antropogenizacji środowiska miejskiego na przykładzie środowiska glebowego Ogrodu Saskiego w Warszawie”.

Długie lata życia i pracy zawodowej prof. Dobrzański poświęcił nauce i ludziom. Stworzył podstawy organizacyjne Instytucji Naukowych i patronował współpracy między ludźmi i Ośrodkami Naukowymi. Owocem jego trudu naukowego i organizacyjnego jest doborowa kadra naukowców dziś pracujących w wielu Uczelniach Rolniczych, Instytutach a także w Polskiej Akademii Nauk.

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH PUBLIKACJI PROF. B. DOBRZAŃSKIEGO

Prace naukowo-badawcze

1. *Wartość nawozowa supertomasyny pod buraki pastewne w świetle doświadczeń polowych* (z A. Musierowiczem). Uprawa Roślin i Nawożenie, Nr 2, Poznań 1934.
2. *Wartość supertomasyny w świetle doświadczeń przeprowadzonych na łąkach torfowisk niskich* (z A. Musierowiczem). Uprawa Roślin i Nawożenie, Nr 11-12, Poznań 1934
3. *Materiały do poznania dynamiki gleb polskich* (z A. Musierowiczem). Uprawa Roślin i Nawożenie, Nr 3, Poznań 1935.
4. *Przyczynek do poznania wpływu nawożenia mineralnego na wysokość i jakość plonów siana łąk górskich* (z A. Musierowiczem). Łąka i torfowisko, Warszawa 1937.
5. *Potrzeby nawozowe Połonin Huculczyzny i pasma gór Baby Ludowej i Czywczyzna* (z A. Musierowiczem) Kosmos A., t. LXIII, z. 2. Lwów 1938.
6. *Mapa gleb północnej części krawędzi Podola i terenów przyległych* (z A. Musierowiczem i A. Wondrauschem). Roczn. Nauk Rol. i Leś. t. L. Poznań 1948.
7. *Studia gleboznawcze nad lessami północnej krawędzi Podola*. Annales UMCS, sec. E, vol. I, 1946.
8. *Regradacja biellicowych gleb lessowych*. Annales UMCS, sec. B, vol. II, 1947.
9. *Gospodarka wodą w glebie lessowej*. Annales UMCS, sec. B, Vol. II, 1947.
10. *Rola frakcji koloidalnej w szczyrku zbiellicowanym przy magazynowaniu składników pokarmowych dla roślin*. Annales UMCS, sec. E, vol. II, 1947.
11. *Charakterystyka niektórych gleb lessowych północnej krawędzi Podola*. Annales UMCS, sec. E, vol. II, 1947.
12. *Badania gleboznawcze terenów Sośnica* (z J. Piszczkiem). Annales UMCS, sec. E, vol. II, 1947.
13. *Rzekome lessy i rzekome gleby lessowe w okolicy Leżajska* (z A. Malickim). Annales UMCS, sec. B. vol. III, 1948.

14. *Mapa gleb powiatu mieleckiego* (z J. Piszczkiem). Annales UMCS, sec. B, vol. 111, 1948.
15. *Dynamika gleb piaszczystych*. Annales UMCS, sec. B, vol. IV, 1949.
16. *Mady w dolinie Wisłoka* (z A. Nipaniczem). Annales UMCS, sec. B, vol. IV, 1949.
17. *Gleby woj. krakowskiego i rzeszowskiego* (z A. Malickim). Annales UMCS, sec. B., vol. IV, 1949.
18. *Badania terenowe i laboratoryjne gleb obszaru przeznaczonego pod doświadczenia melioracyjne w Lublinie*. Annales UMCS, sec. E, vol. IV, 1949.
19. *Występowanie rędzin na skalach fliszu karpackiego*. Annales UMCS, sec. E, vol. V, 1950.
20. *Wstępne badania nad łąkami południowo-wschodniej Lubelszczyzny* (z J. Motyką i S. Zawadzkiem). Annales UMCS, sec. E, vol. V, 1950.
21. *Projekt układu pól na erodowanych czarnoziemach w Werbkowicach* (z S. Ziernickim). Annales UMCS, sec. E, vol. VI, 1951.
22. *Gleby Zakładu Naukowo-Doświadczalnego Felin* (z S. Zawadzkiem). Annales UMCS, sec. E, vol. VI, 1951.
23. *Wpływ wieloletniego nawożenia na fizyczne własności gleby*. Annales UMCS, sec. E, vol. VIII, 1953.
24. *Próba wapnowania bielcowych gleb piaszczystych lessem* (z K. Orzechowską). Annales UMCS, sec. E, vol. VIII, 1953.
25. *Metoda oznaczania współczynnika przepuszczalności gleb* (z S. Ziernickim). Annales UMCS, sec. E, vol. VIII, 1953.
26. *Glin ruchomy w glebach terenów fliszowych* (z J. Wondrauschową). Annales UMCS, sec. E, vol. VIII, 1953.
27. *Fizyko-chemiczna i biologiczna charakterystyka niektórych gleb Kotliny Kłodzkiej* (z A. Szemberem i S. Zawadzkiem). Annales UMCS, sec. E, vol. VIII, 1953.
28. *Wpływ erozji na ewolucję czarnoziemów* (z B. Zbysławem). Roczn. Nauk Rol., ser. F, t. 71, z. 1, 1953.

29. *Przyrodniczo-genetyczna klasyfikacja gleb Polski* (z innymi autorami). Roczn. Nauk Rol. ser. D, t. 74, 1956; wyd. II, Roczn. Glebozn., t. VII, z. 2, 1959.
30. *Czarnoziemy na lessach Przedkarpacia* (z B. Zbysławem). Annales UMCS, sec. E, vol. X, 1955.
31. *Procesy glebowe a melioracje rolne*. Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., z. 3. 1956.
32. *Das Problem der Wassererosion der Böden in Polen*. VI° Congres International de la Science du Sol, VI, 36, Paris 1956.
33. *Wpływ wieloletniego nawożenia na właściwości i żyzność lekkiej gleby biellicowej*. Annales UMCS, sec. E, vol. XI, 1957.
34. *Gleby terenu dorzecza Białej Wody* (z J. Glińskim, T. Guzem, J. Pomianem). Roczn. Nauk Rol., ser. F, t. 72, z. 3, 1958.
35. *Ustalenie metodyki oznaczania składu mechanicznego gleb*. Roczn. Glebozn., dod. do t. VII, 1958.
36. *Influence de la fumure sur la teneur en humus des sols*. Reunion des Commissions II et V de 24 au 31 aout, Hambourg 1958.
37. *Erozja wodna w terenie występowania rędzin kredowych na przykładzie gleb pola przeciwerozijnego w Nowosiólkach* (z J. Borowcem). Annales UMCS, sec. E, vol. XIII, 1960.
38. *Gleby Rolniczego Zakładu Doświadczalnego Elizówka z uwzględnieniem wpływu erozji wodnej* (z J. Borowcem i J. Gawlikiem). Annales UMCS, sec. E, vol. XIII, 1960.
39. *Zasobność gleb województwa rzeszowskiego w łatwo dostępne dla roślin fosfor i potas* (z J. Pomianem). Annales UMCS, sec. E, vol. XII, 1959.
40. *Badania gleb obszaru przeznaczonego do nawodnienia wodami ściekowymi miasta Lublina* (z S. Uziakiem i S. Zawadzkim). Annales UMCS, sec. E, vol. XII, 1959.
41. *Zależność rozwoju niektórych grup drobnoustrojów glebowych od ukształtowania terenu dorzecza Grajcarka* (z J. Gawlikiem). Annales UMCS, sec. E, vol. XIV, 1961.
42. *Charakterystyka gleb RZD Czesławice* (z R. Turskim i J. Pomianem). Annales UMCS, sec. E, vol. XIV, 1961.
43. *Tarasowanie zboczy jako wynik kształtowania erodowanych gleb dorzecza Białej Wody i Czarnej Wody* (z J. Glińskim i T. Guzem). Roczn. Glebozn., t. IX, z. 2, 1960.

44. *Z badań wpływu erozji wodnej na ewolucję gleb w Polsce.* Wiad. IMUZ, t. I, z. 4, 1960.
45. *Influence of the parent rock and of utilization of the land on the mobile aluminium content in the soil.* Trans. 7th International Congress of Soil Science, vol. II, Madison 1960.
46. *Changes of structure and properties of mountains soils under the influence of terracing* (z J. Glińskim). Trans. of 7th International Congress of Soil Science, Madison 1960.
47. *Zróżnicowanie pokrywy glebowej Pagórów Chełmskich na przykładzie gleb RZD Uhrusk* (z J. Borowcem). Annales UMCS, sec. E, vol. XVI, 1961.
48. *Przydatność rolnicza gleb dorzecza górnego biegu Grajcarka* (z J. Glińskim i T. Guzem). Roczn. Nauk Rol., ser. D, t. 96, 1962.
49. *Charakterystyka erodowanych gleb dorzecza Czarnej Wody* (z J. Glińskim, T. Guzem i J. Pomianem). Roczn. Nauk Rol., ser. D, t. 96, 1962.
50. *Porównanie różnych sposobów pobierania próbek glebowych do oznaczania odczynu oraz przyswajalnego fosforu i potasu* (z I. Dechnikiem). Post. Nauk Rol., nr 2 (80), 1963.
51. *Zależność zawartości różnych form boru w bielcowej glebie lekkiej od rodzaju wieloletniego nawożenia.* Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., z. 40a, 1963.
52. *Przydatność użytkowa gleb Karpat fliszowych.* Roczn. Glebozn., dod. do t. XIII 1963.
53. *Dynamika wilgotności gleby wytworzonej z piasku użytkowanej pod uprawą polową i lasem* (z H. Domżałem). Annales UMCS, sec. E, vol. XVIII, 1963.
54. *Sravnienije niekotorych metodow analiza mechaniczeskowo sostawa poczw* (z A. Musierowiczem). Sbornik robot po mietodikie issledowanij w oblasti fiziki poczw. AN-Is. I, Leningrad 1964.
55. *Rendzinas and their place in the soil classification.* VIIIth International Congress Soil Science, V, Bucharest 1964.
56. *Zależność występowania rędzin na Wyżynie Lubelskiej od działania erozji wodnej.* Annales UMCS, sec. E, vol. XIX, 1964.

57. *Zasobność gleb użytków zielonych w rejonie kanału Wieprz-Krzna w miedź i kobalt* (z J. Glińskim). *Annales UMCS, sec. E, vol. XIX, 1964.*
58. *Wlijanije pachoty na strukturu poczwiennowo pokrowa erodirowanof tieritorii. Izmienienije poczw pri okulturiwanii, ich klasyfikacija i diagnostika MCC., PJJD, Moskwa 1965.*
59. *Wstępne wyniki doświadczeń z orką melioracyjną na glebie wytworzonej z piasku* (z H. Domżałem i S. Nawrockim), *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., z. 50b, 1965.*
60. *Próba oceny wartości rolniczej gleb uprawnych* (z I. Dechnikiem, J. Glińskim). *Post. Nauk Rol., nr 5, 1965.*
61. *Wartość rolnicza gleb uprawnych województwa lubelskiego określona na podstawie ich zasobności i plonowania* (z I. Dechnikiem, J. Glińskim, R. Turskim). *Annales UMCS, sec. E, vol. XXI, 1965.*
62. *Quantitative direct spectrographic determination of trace elements in soils* (z J. Glińskim, J. Magierskim i M. Malickim). *Agrochimica, vol. X, nr 3, 1966.*
63. *Properties of humic acids of soils from eroded areas* (z R. Turskim). *Pol. J. Soil Sci., vol. I, nr 1, 1968.*
64. *Changes of some soil properties in a course of time on the Trajan Wall (Romania)* (z J. Glińskim, J. Pomianem, R. Turskim). *Pol. J. Soil Sci., vol I, nr 1, 1968.*
65. *The distribution of trace elements in profiles of eroded soil* (z J. Glińskim). *Pol. J. Soil Sci., vol 1, nr 2, 1968.*
66. *Próba zmiany niektórych właściwości fizycznych gleby piaszczystej przez przebudowanie jej profilu* (z H. Domżałem). *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., z. 77a, 1968.*
67. *Wpływ melioracyjnej orki na wilgotność i zapas wody w glebie wytworzonej z piasku* (z H. Domżałem). *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., z. 77b, 1968.*
68. *Badania przydatności metody elektrometrycznej do pomiaru dynamiki wilgotności gleb, wytworzonych z piasków w warunkach doświadczeń uprawowo-nawozowych* (z H. Domżałem i M. Malickim), *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., z. 77b, 1968.*
69. *Pokrywa glebowa województwa lubelskiego* (z S. Uziakiem). *Przeegl. Geogr., t. XLI, z. 1, 1969.*

70. *Z badań następczego wpływu orki melioracyjnej na fizyczne i chemiczne właściwości gleb wytworzonych z piasków* (z H. Domżałem). *Annales UMCS, sec. E, vol. XXII, 1967.*
71. *Ocena przydatności gleb województwa lubelskiego dla uprawy tytoniu na podstawie ich aktualnej bonitacji i uzyskiwanych plonów* (z R. Turskim, I. Dechnikiem, J. Glińskim). *Annales UMCS, sec. E, vol. XXIII, 1968.*
72. *Zróżnicowanie pokrywy glebowej Roztocza na przykładzie gleb okolic Panasówki* (z R. Turskim, J. Borowcem, J. Glińskim, H. Domżałem). *Annales UMCS, sec. E, vol. XXIII, 1968.*
73. *Zależność plonowania włókna lnu od typologii, zasobności i bonitacji gleb* (z T. Przybyszem, B. Szotem). *Annales UMCS, sec. E, vol. XXIII, 1968.*
74. *The application of statistical model for proportional data in pedological studies* (z T. Przybyszem). *Pol. J. Soil Sci., vol. II, nr 1, 1969.*
75. *Influence of water erosion on the distribution of trace elements in soils and on soil organic compounds* (z J. Glińskim, R. Turskim). *Geological Institute Technical and Economical Bulletins. Ser. C, Pedology, nr 18, Bucharest 1970.*
76. *Występowanie niektórych pierwiastków w glebach województwa rzeszowskiego w zależności od rodzaju skały macierzystej i typologii gleb* (z J. Glińskim i S. Uziakiem). *Annales UMCS, sec. E, vol. XXIV, 1969.*
77. *Wpływ pyłów z cementowni na niektóre właściwości gleb* (z J. Glińskim, M. Misztalem). *Rocz. Glebozn., t. XXI, z. 2, 1970.*
78. *Występowanie mikroskładników w glebach Bieszczadów* (z J. Glińskim). *Rocz. Glebozn., t. XXI, z.2, 1970.*
79. *Wpływ związków chemicznych stosowanych do odśnieżania na zasolenie gleb zieleńców Warszawy* (z Z. Czerwińskim, S. Borkiem, M. Kępka, T. Majsterkiewiczem). *Rocz. Glebozn., t. XXII, z, 1, 1971.*
80. *An electromagnetic apparatus for determination of stickness of soil* (z M. Grochowiczem, R. Orłowskim, R. Walczakiem). *Pol. J. Soil Sci., vol. IV, nr 1, 1971.*

81. *The availability of the method of desorption of nitrogen for estimation of the surface area of soil material* (z J. Stawińskim, R. Walczakiem). Pol. J. Soil Sci., vol. IV, nr 2, 1971.
82. *Rozmieszczenie mikroelementów w profilach gleb strefy tropikalnej i umiarkowanej* (z J. Glińskim i Vu Cao Thai). Annales UMCS, sec. E, vol. XXVI, 1971.
83. *Wpływ warunków ekologicznych na właściwości sorpcyjne gleb wytworzonych ze skal węglanowych Wietnamu Północnego i Polski* (z T. Turskim, Ngo van Phu). Annales UMCS, sec. E, vol. XXVI, 1971.
84. *Zależność plonowania buraka cukrowego od odczynu, zasobności w P_2O_5 i K_2O oraz bonitacji gleb województwa kieleckiego* (z I. Dechnikiem, R. Turskim). Annales UMCS, sec. E, vol. XXVI, 1971.
85. *Plonowanie zbóż w zależności od typologii gleb niektórych rejonów województwa rzeszowskiego* (z I. Dechnikiem, J. Glińskim, B. Szotem). Annales UMCS, sec. E, vol. XXVI, 1971.
86. *Ocena przydatności gleb województwa rzeszowskiego dla uprawy buraka cukrowego* (z I. Dechnikiem, J. Glińskim, B. Szotem). Annales UMCS, sec. E, vol. XXVI, 1971.
87. *Ocena przydatności rolniczej surowców odpadowych z przemysłu i kopalnictwa. Część I. Właściwości chemiczne i fizyczne odpadów z przemysłu i kopalnictwa zastosowanych w doświadczeniach polowych* (z J. Gastolem i J. Sytkiem). Roczn. Nauk Rol., ser. A, t. 98, z. 1, 1972.
88. *Rędziny Wyżyny Lubelskiej wytworzone ze skal węglanowych okresu kredowego* (z R. Turskim). Roczn. Nauk Rol., ser. D, t. 148, 1972.
89. *The relationship between some elements content in soils of tropical and moderate zones* (z J. Glińskim i Vu Cao Thai). Pol. J. Soil Sci., vol. V, nr 1, 1972.
90. *Typologia i właściwości gleb wytworzonych z gliny zwalowej zlodowacenia środkowopolskiego* (z S. Borkiem, Z. Brogowskim, K. Czarnowską, Z. Czerwińskim, M. Kępką, K. Konecką-Betley, A. Kuźniarową, I. Łakomcem, Cz. Świącickim). Roczn. Nauk Rol., ser. D, t. 151, 1973.
91. *Wpływ intensyfikacji rolnictwa na właściwości wodne gleby* (z B. Gotchold, R. Obrączką). Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., z. 145, 1973.

92. *The possibilities for the application of soil surface measurements in the evaluation of some soil properties* (z I. Dechnikiem, J. Stawińskim). Proc. 10th International Congress of Soil Science, vol. I, Moscow 1974.
93. *The distribution of energetic compounds in mechanical particles of some soils* (z Z. Brogowskim, K. Konecką-Betley). Pol. J. Soil Sci., vol. VII, nr 2, 1974.
94. *The new apparatuses for measurement of physico-mechanical soil properties* (z I. Dechnikiem, A. Pukosem). Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., z. 168, 1975.
95. *Badania gleboznawcze Parku Łazienkowskiego w Warszawie w nawiązaniu do ochrony środowiska. Cz. I. Charakterystyka gleb* (z S. Borkiem, K. Czarnowską, Z. Czerwińskim, D. Czępińską-Kamińską, M. Kępką, K. Konecką-Betley, A. Kusińską, A. Mazurkiem, J. Praczem). Roczn. Nauk Rol., ser. A, t. 101, z. 1, 1975.
96. *Badania gleboznawcze Parku Łazienkowskiego w Warszawie w nawiązaniu do ochrony środowiska. Cz. II. Wpływ aglomeracji miejskiej na gleby i rośliny* (z K. Czarnowską, Z. Czerwińskim, K. Konecką-Betley, J. Praczem). Roczn. Nauk Rol., ser. A, t. 101, z. 1, 1975.
97. *Wartość rolnicza gleb wschodniej Polski* (z I. Dechnikiem, J. Glińskim, R. Turskim, B. Szotem, R. Dębickim). Roczn. Nauk Rol., ser. D, t. 161, 1976.
98. *Charakterystyka sil lepkości w glebie wytworzonej z lessu* (z I. Dechnikiem, J. Lipcem, R. Orłowskim). Roczn. Glebozn., t. XXVII, z 4, 1976.
99. *Soil aggregation and water-stability index* (z B. Witkowską i R. Walczakiem). Pol. J. Soil Sci., vol. VIII, nr 1, 1976.
100. *An attempt to diagnose the genetic horizons of soils on the basis of the content of exchangeable metal cations in mechanical fractions* (z Z. Brogowskim, A. Kusińską, K. Zembrzycką). Pol. J. Soil Sci., vol IX, nr 2, 1976.
101. *Powierzchnia właściwa gleb Polski* (z I. Dechnikiem, J. Glińskim, H. Pondlem, J. Stawińskim). Roczn. Nauk Rol., ser. D, 165, 1977.
102. *Procesy glebowe i właściwości gleb aglomeracji miejskiej na przykładzie Ogrodu Saskiego w Warszawie* (z Z. Czerwińskim, J. Praczem, A. Mazurkiem). Człowiek i środowisko, 1 (1), 1977.

103. *Procesy kształtowania się gleb wytworzonych z gliny zwałowej Wysoczyzny Siedleckiej* (z K. Konecką-Betley, D. Czępińską-Kamińską). Zesz. Nauk. SGGW-AR, Rolnictwo, nr 16, 1977.
104. *Soil oxygen conditions for emergence of tomato seedlings* (z J. Glińskim, S. Łabudą, W. Stepniowskim). Pol. J. Soil Sci., vol. XI, nr 2, 1978.
105. *Application of scanning microscopy in studies of the morphology of mechanical fractions of soils* (z Z. Brogowskim, J. Koconiem). Pol. J. Soil Sci., vol. XI, nr 1, 1978.
106. *Morphology of natural zeolites occurring in soil as determined by electron microscopy* (z Z. Brogowskim, J. Koconiem). Biuletyn de l'Academie Polonaise des Sciences. Serie des Sciences de la Terre, vol. XXVII, nr 1-2, 1979.
107. *A conductometric method for the control of the moisture dynamics of mineral soils* (z M. Malickim). Pol. J. Soil Sci., vol. XII, nr 2, 1979.
108. *The influence of the ionic character of a flocculent on the aggregation of soil material* (z M. Hajnosem). Pol. J. Soil Sci., vol. XII, nr 2, 1979.
109. *Temperature effect on the horizontal infiltration process in soil* (z H. Czachorem). Rocz. Glebozn., t. XXXII, z. 3, 1981.
110. *Water permeability as a factor of the soil structure* (z B. Witkowską-Walczak). Rocz. Glebozn., t. XXXII, z. 3, 1981.
111. *Charakterystyka warunków przyrodniczych Kampinowskiego Parku Narodowego W: "Wpływ działalności człowieka na środowisko glebowe KPN"* (zespołowa). Wyd. SGGW-AR, Warszawa 1983.
112. *Suitability of some soil conditioners and waste substances for decreasing soil susceptibility to erosion* (z I. Dechnikiem, R. Dębickim, J. Lipcem). Pol. J. Soil Sci., vol. XV, nr 2, 1982.
113. *Kryteria wyróżnienia i przestrzenne ujęcie gleb Polski według FAO* (z F. Kuźnickim, S. Białouszem). Rocz. Nauk Rol., ser. D, t. 188, 1984.
114. *Wpływ agregacji czarnoziemu na jego wodno-powietrzne charakterystyki* (z B. Witkowską-Walczak, R. Walczakiem). Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., z. 315, 1986.
115. *Morfologia, struktura i ultrastruktura ziarn pyłu gleb piaskowych Kampinoskiego Parku Narodowego. W: "Wpływ działalności człowieka na środowisko glebowe*

Kampinoskiego Parku Narodowego (1984-1985)" (z Z. Brogowskim, J. Koconiem, M. Okolowicz). Wyd. SGGW-AR, Warszawa 1986.

Podręczniki, skrypty, broszury, mapy

1. *Nawożenie łąk górskich - Carynek*. Lwów 1938.
2. *Gleba*, rozdz. w: "Agrotechnika". PWRiL, Warszawa 1950; wyd. II, 1952; wyd. III, 1956; wyd. IV, 1964.
3. *Podstawowe wiadomości o glebie*. PWRiL, Warszawa 1952.
4. *Gleba i jej żyzność* (z M. Strzemskim). Upowszechnienie Wiedzy Rolniczej, PWRiL, Warszawa 1952.
5. *Rosyjsko-polski słownik rolniczy* (zespolowa). PWRiL, Warszawa 1952.
6. *Przewodnik metodyczny do podręcznika gleboznawstwa - dla rolniczych studiów zaocznych*. Warszawa 1953; wyd. II, 1954; wyd III, 1955; wyd, IV, 1956; wyd. V, 1962; wyd. VI, SGGW 1965 (z J. Chlipalską).
7. *Erozja gleb w Polsce* (z A. Malickim i S. Ziemnickim). PWRi L, Warszawa 1953.
8. *Podstawowe wiadomości o glebach i ich ulepszaniu*. Biblioteka Dwuletnich Kursów Szkolenia Masowego. PWRiL. Warszawa 1954.
9. *Podstawowe wiadomości o glebie i melioracjach. Podstawy Rolnictwa. Cz. I. Dla uczestników masowego szkolenia rolniczego*. PWRiL, Warszawa 1955.
10. *Gleboznawstwo*, rozdz. VII, w: "Przewodnik Budownictwa Wodno- Melioracyjnego". t. I, PWRiL, Warszawa 1955.
11. *O naszych glebach*. PZWS, Warszawa 1955.
12. *Wiadomości o glebie. Produkcja roślinna i jej organizacja*. PWRiL, Warszawa 1956.
13. *Mapa gleb Polski w skali 1 : 1 000 000* (z innymi autorami). PWRiL, Warszawa 1950.
14. *Mapa gleb Polski w podziałce 1 : 1 000 000* (z innymi autorami). Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Warszawa 1958.
15. *Mapa gleb Polski, podziałka 1 : 300 000* (z innymi autorami), arkusz Zamość, arkusz Kielce, arkusz Przemyśl, arkusz Nowy Sącz, arkusz Lublin. Państw. Przedz. Wyd. Geol., Warszawa 1959.

16. *Najważniejsze wiadomości o glebie. Uprawa roślin. T. I. Podręcznik dla SPR* (z Z. Kłoczkowskim i S. Wiśniewskim). PWRiL, Warszawa 1960; wyd. II, 1962; wyd. III, 1963; wyd. IV, 1964; wyd. V, 1966.
17. *Gleby i ich wartość użytkowa*. PWRiL, Warszawa 1961; wyd. II, 1966.
18. *Rozpoznawanie gleb i podstawy kartografii gleboznawczej* (z S. Uziakiem i S. Zawadzkiem). Skrypt WSR, Lublin 1963; wyd. II, 1965; wyd. III, 1967.
19. *Gleby i ich rozmieszczenie* (Geografia Powszechna), t. I, PWN, Warszawa 1963.
20. *Wielka Encyklopedia PWN. Hasła: gleboznawstwo, geografia gleb, gleba i inne*. PWN, Warszawa 1963.
21. *Encyklopedia - Przyroda i Technika. Hasła: gleba, gleby Polski*. Wiedza Powszechna, Warszawa 1963; wyd. II, 1967.
22. *Zarys geografii gleb*. PWN, Warszawa 1966.
23. *Atlas Świata PWN, mapki barwne gleb Europy* (z R. Turskim). *Azja, Australia, Afryka, Ameryka Północna i Południowa*. (z R. Turskim i S. Uziakiem). PWRiL, Warszawa 1966.
24. *Mapa gleb Polski w skali 1 : 2 500 000, barwna* (z R. Turskim i S. Uziakiem). PWRiL, Warszawa 1966.
25. *Soil map of Europe 1 : 5000000* (z innymi autorami). FAO, Belgium 1965.
26. *Gleboznawstwo. Podręcznik dla techników wodno-melioracyjnych*. PWRiL, Warszawa 1966; wyd. II, 1970; wyd. III, 1972; wyd. IV, 1983.
27. *Rozpoznawanie i analiza gleb. Skrypt dla studentów biologii i geografii* (z S. Uziakiem). UMCS, Lublin 1966; wyd. II uzupełn., PWN, Warszawa 1970; wyd. III, PWN, Warszawa 1972
28. *Wiadomości o glebach. Ogólna uprawa roślin. T. I. Podręcznik dla techników rolniczych* (z S. Bacem i T. Bartoszkim). PWRiL, Warszawa 1967.
29. *Wskazówki do ćwiczeń z gleboznawstwa i chemii rolnej. Skrypt dla studentów Wydziału Ekonomicznego-Rolniczego. Cz. III. Ćwiczenia terenowe* (z T. Barszczakiem, H. Głębowskim, S. Mercikiem). SGGW, Warszawa 1969.
30. *Nowoczesna uprawa roślin. Podręcznik dla uczestników Przystosowania Rolniczego* (z Z. Czerwińskim, A. Jakubiec, I. Matelą, D. Nelken, H. Nowak, J. Stelmachem).

- PWRiL, Warszawa 1969; wyd. II, 1971; wyd. III, 1975; wyd. IV, 1979; wyd. V, 1980; wyd. VI, 1981; wyd. VII, 1984; wyd. VIII, 1986.
31. *Uprawa roślin. Podręcznik dla szkół Przynsposobienia Rolniczego Cz. I* (z A. Jakubiec, I. Matelą). PWRiL, Warszawa 1968; wyd. II, popraw., 1970; wyd. III, uzupełn., 1972; wyd. IV, 1974.
 32. *Gleboznawstwo. Zajęcia praktyczne. Skrypt dla studentów wydziałów rolniczych WSR* (z J. Borowcem, J. Glińskim, R. Turskim, S. Uziakiem, J. Wondrausch, S. Zawadzkiem). PWN, Warszawa 1970; wyd. II, 1971.
 33. *Uprawa roślin. T. I. Podręcznik dla techników rolniczych* (z S. Bacem, i T. Bartoszkim). PWRiL, Warszawa 1970; wyd. II, 1971; wyd. III, 1972; wyd. IV, 1973; wyd. V, 1974; wyd. VI, 1977; wyd. VII, 1979; wyd. VIII, 1979; wyd. IX, 1981; wyd. X, 1984.
 34. *Polska - Mapa gleb w skali 1 : 500 000 oraz gleby Polski - objaśnienia do mapy gleb* (z J. Siutą, M. Strzemskim, T. Witkiem, S. Zawadzkiem). Całość wydana przez Wyd. Geolog., Warszawa 1972.
 35. *Znaczenie fizyki wody glebowej w gleboznawstwie i melioracjach wodnych* (z K. Michałowską, R. Walczakiem). Problemy Agrofizyki 10, 1973.
 36. *Zarys gleboznawstwa ogólnego*. Skrypt, UMCS, Lublin 1973.
 37. *Zarys charakterystyki gleb Polski* (z J. Siutą, M. Strzemskim, T. Witkiem, S. Zawadzkiem). Wyd. Geolog., Warszawa 1973.
 38. *Mapa gleb Polski w skali 1 : 1 000 000. Charakterystyka gleb wyróżnionych na mapie gleb Polski w skali 1 : 1 000 000* (z S. Kowalińskim, F. Kuźnickim, T. Witkiem i S. Zawadzkiem). Wyd. Geol., Warszawa 1974.
 39. *Produkcja roślinna. Podręcznik dla uczniów zasadniczych szkół rolniczych* (zespolowa). PWRiL, Warszawa 1980; wyd. II, 1983; wyd. III, 1985.
 40. *Gleboznawstwo. Podręcznik dla studentów akademii rolniczych* (zespolowa). PWRiL, Warszawa 1981; wyd. II, 1993; wyd. III, 1995.
 41. *Klasyfikacja gleb i kompleksy glebowo-rolnicze. Poradnik nawożenia i ochrony roślin*. Agrochem. 1984/85.

42. *Badanie gleb w laboratorium i w polu. Przewodnik do ćwiczeń z gleboznawstwa dla studentów biologii i geografii* (z S. Uziakiem, Z. Klimowiczem, J. Melke). UMCS, Lublin 1987.

Oprócz wymienionych w wykazie publikacji w dŹrodku znajduje się ponad 140 pozycji, obejmujących prace badawcze o charakterze przyczynkŹw, recenzje i inne. Ponadto naleŹy wspomnieć o 4 patentach, opracowanych ze wspŹpracownikami.

DOKTORZY

Józef Piszczek

urodzony 30 stycznia 1912r w Cyrance
pow Mielec woj rzeszowskie. Po obronie
na Wydziale Rolnym UMCS w dniu
6 listopada 1951r przedłożonej pracy pt
„Wpływ nawożenia i ptodozmianu na
zawartość manganu w glebie” oraz
po spełnieniu wymaganych warunków
uzyskał stopień doktora nauk rolnych.

po Rektor Prof. dr Józef Parnas Dziekan Prof. dr Gabriel Bizek

Recenzenci: Prof. dr J. Ziemięcka

Promotor Prof. dr B. Dobrzański

Stanisław Uziak

Stu

*urodzony 27 lutego 1926r. w Woli Suchożebrskiej
pow. Siedlce. Po obronie na Wydziale Rolnym
U.M.C.S. w dniu 22.X. 1954r. przedłożonej
pracy p.t.*

*„Gleby Kotlin śródgórskich na obszarze
Dołów Jasielsko - Sanockich”*

*oraz po spełnieniu wymaganych warunków
uzyskał stopień kandydata nauk -rolnych
zatwierdzony uchwałą Centralnej Komisji
Kwalifikacyjnej w dniu 24.VI.1955r.*

Rektor Prof. dr B. Dobrzański Dziekan Doc. dr St. Ziemiński

*Recenzenci Prof. dr A. Musierowicz
 Prof. dr J. Tomaszewski
 Prof. dr A. Malicki*

Promotor Prof. dr B. Dobrzański

B. Dobrzański,

Zygmunt Chudecki

Zygmunt urodzony 15 lipca 1922 r. w miejscowości Kamienna Stara pow. Dąbrowa woj. Białostockie. Po odbyciu studiów aspiranckich w Katedrze Gleboznawstwa Wydziału Rolnego W.S.R. w czasie od 1.X.1953r. do 1.XI.1954r. i po obronie przedłożonej pracy p.t.

„Próba oceny wpływu erozji gleb na straty składników pokarmowych roślin w terenie lessowym” uzyskał stopień kandydata nauk rolno-iesnych nadany uchwałą Rady Wydziału Rolnego W.S.R. w Lublinie w dniu 31.XII.1955r.

Rektor - Prof. dr B. Dobrzański Dziekan - Prof. dr St. Ziemiński

Recenzenci - Prof. dr A. Musierowicz

Prof. dr S. Bac

Promotor - Prof. dr B. Dobrzański

B. Dobrzański

podpis
 Saturnin Zawadzki

Saturnin Zawadzki

*urodzony 7 lipca 1923r. w Radomiu. Po obronie
 na Wydziale Rolnym W.S.R. w dniu 28.IX.1957r.
 przedłożonej pracy p.t.*

***„Badania nad genezą i ewolucją gleb
 błotnych węglanowych Lubelszczyzny”***
*oraz po spełnieniu wymaganych warunków
 uzyskał stopień kandydata nauk-rolnych
 zatwierdzony uchwałą Centralnej Komisji
 Kwalifikacyjnej w dniu 30. I. 1958r.*

Rektor Prof. dr B. Dobrzański Dziekan Doc dr J. Miczyński

*Recenzenci Prof. dr St. Bac
 Prof. dr J. Tomaszewski
 Prof. dr M. Strzemski*

Promotor Prof. dr B. Dobrzański

B. Dobrzański

*podpis
R. Turcki*

Ryszard Turcki

*urodzony 22 lutego 1930 r. we Włoszowicach pow. Puławy.
Po odbyciu studiów aspiranckich w Katedrze Glebo-
-znawstwa Wydziału Rolnego W.S.R. w czasie od 1. X.
1954 r. do 1. X. 1959 r. i po obronie przedłożonej pracy p.t.*

„Wpływ erozji na niektóre właściwości rędzin kredowych Lubelszczyzny”

*uzyskał stopień doktora nauk rolno-lesnych nadany
uchwałą Rady Wydziału Rolnego W.S.R. w Lublinie
w dniu 28. X. 1959 r.*

Rektor-Prof. dr St. Ziemnicki Dziekan Doc. dr J. Miczyński

Recenzenci- Doc. dr N. Balicka Prof. dr A. Musierowicz

Prof. dr J. Tomaszewski Prof. dr St. Ziemnicki

Promotor - Prof. dr B. Dobrzański

B. Dobrzański

podpis

Jadwiga Wondrausch

urodzona 27 lutego 1909 r. w Horodence.

*Po obronie na Wydziale Rolniczym przedłożonej
pracy p.t.*

„Studia nad fosforem w glebach terenów górzystych”

*oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzys-
-kała stopień doktora nauk rolniczych i lesnych
nadany uchwałą Rady Wydziału Rolniczego W.S.R.
w Lublinie w dniu 14. XII. 1960 r.*

Rektor – Prof. dr St. Ziemnicki Dziekan – Doc. dr St. Bujak

Recenzenci: Prof. dr A. Musierowicz

Doc. dr J. Piszczek

Promotor – Prof. dr B. Dobrzański

Józef Borowiec

Borowiec

*urodzony 6 lipca 1926r w Starościcach
pow Lublin. Po obronie na Wydziale Rolniczym
przedłożonej pracy pt.*

***„Geneza i właściwości czarnoziemów
Wyżyny Lubelskiej”***

*oraz po spełnieniu wymaganych warunków
uzyskał stopień doktora nauk rolniczych
nadany uchwałą Rady Wydziału Rolniczego
W.S.R. w Lublinie w dniu 8.VI.1964r.*

Rektor - Prof. dr St. Ziemiński Dziekan - Doc. dr W. Okłaba

*Recenzenci: Prof. dr B. Rejman
Prof. dr M. Strzemski*

Promotor - Prof. dr B. Dobrzański

B. Dobrzański

Jozef Pomian

urodzony 14 marca 1925r w Starym Zamościu pow Zamość. Po obronie na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej przedłożonej pracy pt.

„Wpływ rzeźby terenu na występowanie rędzin fliszowych”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień doktora nauk przyrodniczych nadany uchwałą Rady Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi w Lublinie dnia 10czerwca 1964 roku

Rektor - Prof. dr G. Seidler

Dziekan - Prof. dr J. Ernst

Recenzenci: Prof. dr A. Malicki

Prof. dr M. Strzemski

Promotor - Prof. dr B. Dobrzański

J. Gliński

Jan Gliński

Urodzony 4 kwietnia 1933r. w Pińsku.

*Po obronie na Wydziale Rolniczym przedłożonej
pracy pt.*

„Formy miedzi w glebach Pojezierza Łęczyńsko - Włodawskiego”

*oraz po spełnieniu wymaganych warunków
uzyskał stopień doktora nauk rolniczych nadany
uchwałą Rady Wydziału Rolniczego W.S.R.
w Lublinie w dniu 24.VI.1964r.*

Rektor - Prof. dr St. Ziemiński Dziekan - Doc. dr W. Okłaba

*Recenzenci: Prof. dr J. Piszczek
Prof. dr K. Boratyński*

Promotor - Prof. dr B. Dobrzański

[Signature]

Leszek Malicki

Malicki

Urodzony 30 maja 1933r w Lublinie

*Po obronie na Wydziale Rolniczym przedłożonej
pracy pt.*

*„Wartosc okryw roslinnych w uprawie
buraków cukrowych na glebie wytworzonej
z lessow”*

*oraz po spelnieniu wymaganych warunkow
uzyskat stopien doktora nauk rolniczych
nadany uchwata Rady Wydzialu Rolniczego
W.S.R. w Lublinie w dniu 14.X.1964r*

Rektor - Prof.dr St. Ziemnicki

*Dziekan - Doc.dr
W. Oktaba*

Recenzenci Prof.dr Jozef Dziezyc

Doc.dr St. Tabin

Promotor - Prof.dr B. Dobrzanski

Jan Gawlik

*Urodzony 21 czerwca 1934r w Podgrodziu
pow. Dębica. Po obronie na Wydziale
Rolniczym przedłożonej pracy pt.*

***„Stosunki powielrzne i aktywnosc biologiczna
mezofauny w glebach murszowych w zalezno-
sci od wahań lustra wod gruntowych w rejonie
kanatu Wieprz-Krzna”***

*oraz po spełnieniu wymaganych warunków
uzyskał stopień doktora nauk rolniczych nadany
uchwałą Rady Wydziału Rolniczego WSR
w Lublinie w dniu 20 grudnia 1967 roku*

Rektor - Prof. dr M. Chumiak

Dziekan - Prof. dr J. Haman

Recenzenci: Doc. dr S. Zawadzki

Doc. dr A. Szember

Promotor: Prof. dr B. Dabrzański

Ignacy Dechnik

*Urodzony 8 października 1929r w Krzeszowie
Górnym pow Bitgoraj. Po obronie na Wydziale
Rolniczym przedłożonej pracy pt.*

***„Czynniki warunkujące zasobności molibdenu
przyswajalnego w glebach mineralnych
Wyżyny Lubelskiej.”***

*oraz po spełnieniu wymaganych warunków
uzyskał stopień doktora nauk rolniczych
nadany uchwałą Rady Wydziału Rolniczego
W.S.R. w Lublinie w dniu 22.VI.1966r.*

*Rektor - Prof.dr Chomiak Dziekan - Prof.dr
W. Oktała*

*Recenzenci: Prof.dr A. Wondrausch
Doc. dr St. Uziak*

Promotor - Prof.dr B. Dobrzański

JRENA KUCZYNSKA

Jrena Kuczynska

urodzona 12 stycznia 1931r w Bydgoszczy. Po obronie na Wydziale Rolniczym przedłożonej pracy p.t.

„Zależność zawartości miedzi i molibdenu w glebie i w sianie od składu chemicznego i nawożenia niektórych gleb torfowych”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskała stopień doktora nauk rolniczych nadany uchwałą Rady Wydziału Rolniczego WSR w Lublinie w dniu 9.IV.1969r.

Rektor Prof.dr habil. B. Dobrzański

Dziekan Doc.dr habil. T. Ziarkiewicz

Recenzenci Prof.dr A. Wandrausch

Doc.dr St. Liwski

Promotor Prof.dr habil. B. Dobrzański

ADAM CHOJNACKI

*urodzony 7 lipca 1933r. w Malinie, pow. Dubno. Po obronie
na Wydziale Rolniczym przedłożonej pracy p.t.*

***„Jakości składników mineralnych dostających
się do gleb z opadami atmosferycznymi
na tle warunków przyrodniczych i gospodar-
czych Kraju”***

*oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień
doktora nauk rolniczych nadany uchwałą Rady Wydziału
Rolniczego WSR w Lublinie w dniu 9. IV. 1969r.*

Rektor Prof. dr habil. B. Dobrzański Dziekan Doc. dr habil. T. Ziarkiewicz

*Recenzenci Dr habil. J. Siuta
 Prof. dr A. Wandrausch*

Promotor Prof. dr habil. B. Dobrzański

JAN SYTEK

urodzony 8.08.1935r. w Nakle n/Notecią pow. Wyżysk.
Po obronie na Wydziale Rolnym SGGW w Warszawie
przedłożonej pracy p.t.

**„Rozmieszczenie związków próchnicznych
i organiczno-mineralnych w profilu oraz
w poszczególnych frakcjach mechanicznych
niektórych gleb”**

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał
stopień doktora nauk rolniczych w dniu 30.04.1969r.

Rektor
Prof. dr A. Kleszczycki

Dziekan
Prof. dr J. Herse

Recenzenci
Prof. dr H. Uggla
Prof. dr L. Kuszelewski

Promotor
Prof. dr B. Dobrzański

HENRYK DOMŻAŁ

urodzony 3.01.1938r w Starościcach. Po obronie na
Wydziale Rolniczym WSR w Lublinie w dniu 24.06.1970r.
przedłożonej pracy pt.

„Wpływ wilgotności na agrofizyczne właściwości rędzin wytworzonych ze skał kredowych Wyżyny Lubelskiej”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał
stopień doktora nauk rolniczych.

Rektor

Prof. dr E. Sasimowski

Recenzenci

Doc. dr S. Rząsa

Doc. dr R. Turcki

Promotor

Prof. dr B. Dobrzański

Dziekan

Doc. dr F. Pawłowski

BOGUSŁAW SZOT

urodzony 23.03.1931r. w Krasnem. Po obronie na Wydziale Rolniczym WSR w Lublinie w dniu 13.05.1970r. przedłożonej pracy pt.

„Zależność plonowania rzepaku ozimego od warunków glebowych na przykładzie północno wschodniej części województwa rzeszowskiego”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień doktora nauk rolniczych.

Rektor
Prof. dr E. Sasimowski

Dziekan
Doc. dr Ziarkiewicz

Recenzenci
Prof. dr J. Dzieżyc
Doc. dr R. Turski

Promotor
Prof. dr B. Dobrzański

JAN BARTUZI

urodzony 30.01.1928r. w Moszenkach woj.lubelskie.

Po obronie na Wydziale Rolniczym WSR w Lublinie w dniu
5.12.1971r. przedłożonej pracy p.t.

**„Określenie wpływu czynników decydujących
o zasobności gleb wytworzonych
z utworów środkowo-polskiego zlodowacenia”**

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał
stopień doktora nauk rolniczych nadany uchwałą Rady
Wydziału Rolniczego WSR w Lublinie.

Rektor
Prof. dr E. Sasimowski

Dziekan
Doc. dr F. Pawłowski

Recenzenci
Prof. dr R. Turcki
Doc. dr J. Gliński

Promotor
Prof. dr B. Dobrzański

NGO VAN PHU

urodzony 15.12.1930r. w Wietnamie. Po obronie na Wydziale Rolniczym WSR w Lublinie w dniu 15.12.1971r. przedłożonej pracy p.t.

„Wpływ warunków ekologicznych różnych stref klimatycznych na właściwości sorpcyjne gleb wytworzonych ze skał węglanowych Północnego Wietnamu i Polski”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskać stopień doktora nauk rolniczych.

Rektor

Prof. dr E. Sasimowski

Recenzenci

Doc. dr J. Gliński

Doc. dr R. Turski

Promotor

Prof. dr B. Dobrzański

Dziekan

Doc. dr F. Pawłowski

VU CAO THAI

urodzony 26.03.1936r. w Wietnamie. Po obronie na Wydziale Rolniczym WSR w Lublinie w dniu 15.12.1971r. przedłożonej pracy pt.

**„Warunki występowania mikroelementów
w glebach wytworzonych ze skał masywnych
Wietnamu Północnego i Polski”**

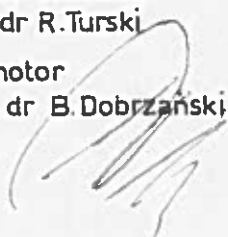
oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień doktora nauk rolniczych.

Rektor
Prof.dr E.Sasimowski

Dziekan
Doc.dr F.Pawłowski

Recenzenci
Doc. dr J.Gliński
Doc. dr R.Turski

Promotor
Prof. dr B.Dobrzański

MODEST MISZTAL

urodzony 31.03.1934r. w Puławach. Po obronie na Wydziale Rolniczym WSR w Lublinie w dniu 17.04.1971r. przedłożonej pracy p.t.

„Wpływ wybranych odpadów przemysłowych kopalinowych na własności sorpcyjne gleby piaszczystej”

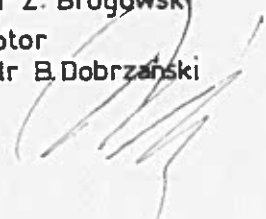
oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień doktora nauk rolniczych.

Rektor
Prof. dr E. Sasimowski

Dziekan
Doc. dr F. Pawłowski

Recenzenci
Doc. dr R. Turski
Doc. dr Z. Brogowski

Promotor
Prof. dr B. Dobrzański

JANUSZ STAWIŃSKI

urodzony 19.03.1942r w Krasnymstawie. Po obronie na Wydziale Rolniczym AR w Lublinie w dniu 23.05.1973 r. przedłożonej pracy p.t.

„Współzależność powierzchni właściwej z niektórymi fizykochemicznymi właściwościami gleby”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień doktora nauk rolniczych nadany uchwałą Rady Wydziału Rolniczego AR w Lublinie .

Rektor
Prof. dr J. Welento

Dziekan
Doc. dr M. Miłczak

Recenzenci
Prof. dr A. Waksmundzki
Prof. dr R. Turski
Promotor
Prof. dr B. Dobrzański

ABD EL SAMAD SALEM ISMAIL

urodzony 3.09.1941r. w Zagazig, Egipt. Po obronie na Wydziale Rolnym AR w Warszawie przedłożonej pracy p.t.

**„Effect of applied mineral fertilizers on
chemical and physico-chemical properties
of meadow alluvial soils”**

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał
stopień doktora nauk rolniczych w dniu 22.05.1974r.

Rektor
Prof. dr Zb. Muszyński

Dziekan
Prof. dr J. Herse

Recenzenci
Prof. dr J. Gliński
Doc. dr Z. Brogowski

Promotor
Prof. dr B. Dobrzański

WACŁAW SROCZYŃSKI

Urodzony 20.08.1933r. w Dziewięzycach. Po obronie na Wydziale Rolniczym SGGW-AR w Warszawie rozprawy doktorskiej pod tytułem:

„ZALEŻNOŚĆ PLONOWANIA ZBÓŻ OD JEDNOSTEK SYSTEMATYCZNYCH I KLAS BONITACYJNYCH GLEB WOJEWÓDZTWA WARSZAWSKIEGO”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień naukowy doktora nauk rolniczych, nadany uchwałą Rady Wydziału Rolniczego SGGW-AR w Warszawie w dniu 19.03.1975r.

Rektor:

Prof. dr hab. Z. Muszyński

Dziekan:

Prof. dr hab. L. Kuszelewski

Recenzenci:

Doc. dr hab. J. Dechnik

Doc. dr hab. S. Trzecki

Promotor:

Prof. dr hab. B. Dobrzański

RYSZARD WALCZAK

Ryszard Walczak

urodzony 20.07.1943r. w Baranicy. Po obronie na Wydziale Techniki Rolniczej AR w Lublinie w dniu 17.10.1975r. przedłożonej pracy p.t.

„Modelowe badania energii wiązania wody w glebie o różnym zagęszczeniu”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień doktora nauk technicznych nadany uchwałą Rady Wydziału Techniki Rolniczej AR w Lublinie.

Rektor

Prof. dr J. Welento

Recenzenci

Prof. dr J. Haman

Doc. dr P. Kowalik

Promotor

Prof. dr B. Dobrzański

Dziekan

Prof. dr Mazur

JERZY PRACZYŃSKI

Urodzony 12.01.1943r w Damianowie. Po obronie na Wydziale Rolniczym SGGW-AR w Warszawie rozprawy doktorskiej pt:

„REAKCJE DRZEW I KRZEWÓW NA ZASOLENIE GLEBY CHLORKIEM SODU”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień naukowy doktora nauk rolniczych, nadany uchwałą Rady Wydziału Rolniczego SGGW-AR w Warszawie w dniu 4.10.1978r.

Rektor:

Prof. dr hab. H. Jasiński

Dziekan:

Doc. dr hab. I. Łakomiec

Recenzenci:

Prof. dr hab. T. Komornicki

Prof. dr hab. J. Siuta

Doc. dr hab. E. Nalborczyk

Promotor:

Prof. dr hab. B. Dobrzański

MAREK MALICKI

M. Malicki

urodzony 4.02.1939r. we Lwowie. Po obronie na Wydziale Rolniczym AR w Lublinie w dniu 11.10.1978r. przedłożonej pracy p.t.

**„Kontrola dynamiki wilgotności gleb
w oparciu o ich właściwości
elektrofizyczne”**

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień doktora nauk rolniczych.

Rektor
Prof. dr J. Welento

Dziekan
Prof. dr B. Styk

Recenzenci
Prof. dr S. Przystański
Prof. dr R. Tuński

Promotor
Prof. dr B. Dobrzański

MIECZYŚLAW HAJNOS

urodzony 7.07.1947r. w Nowym Sączu. Po obronie na Wydziale Rolniczym AR w Lublinie w dniu 11.10.1978r. przedłożonej pracy p.t.

„Zmiana struktury tworzywa glebowego pod wpływem flokulantów typu magnafloc”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień doktora nauk rolniczych.

Rektor

Prof. dr J. Welento

Recenzenci

Prof. dr R. Turski

Doc. dr J. Szczypa

Promotor

Prof. dr B. Dobrzański

Dziekan

Prof. dr B. Styk

HENRYK CZACHOR

urodzony 3.05.1945 r. w Puławach. Po obronie na Wydziale Rolniczym SGGW-AR w Warszawie w dniu 19.12.1979 r. przedłożonej pracy pt.

„ Wpływ temperatury na czynniki warunkujące ruch wody w glebie ”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskał stopień doktora nauk rolniczych.

Rektor
Prof. dr hab. H. Jasiorowski

Dziekan
Doc. dr hab. I. Zakomicz

Recenzenci
Prof. dr hab. Cz. Świącicki
Prof. dr hab. J. Szczypa
Doc. dr hab. J. Kesoń

Promotor
Prof. dr hab. B. Dobrzański

**BARBARA
WITKOWSKA-WALCZAK**

Prof. Barbara-Walczak

urodzona 3.08.1948 r. w Lublinie. Po obronie na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS w Lublinie w dniu 20.02.1980 r. przedłożonej pracy pt.

„ Wpływ agregacji gleby na jej retencję wodną ”

oraz po spełnieniu wymaganych warunków uzyskała stopień doktora nauk geograficznych.

Rektor
Prof. dr hab. W. Skrzydło

Dziekan
Prof. dr hab. Z. Kawecki

Recenzenci
Prof. dr hab. S. Rząsa
Prof. dr hab. S. Uziak

Promotor
Prof. dr hab. B. Dobrzański

VARIA

Q. F. F.

F. Q. S.

SUMMIS AUSPICIIS
SERENISSIMAE REI PUBLICAE POLONORUM

NOS

EVALDUS SASIMOWSKI

SCIENTIARUM AGRICULTURAE DOCTOR HABILITATUS, PROFESSOR EXTRAORDINARIUS,
SUPERIORIS SCHOLAE AGRICULTURAE LUBLINENSIS H.T. RECTOR MAGNIFICUS

THADDAEUS ZIARKIEWICZ

SCIENTIARUM BIOLOGICARUM DOCTOR HABILITATUS, DOCENS,
FACULTATIS AGRICULTURAE H.T. DECANUS

STANISLAUS TABIN

SCIENTIARUM AGRICULTURAE DOCTOR, PROFESSOR EXTRAORDINARIUS,
PROMOTOR RITE CONSTITUTUS

DOMINIUM CLARISSIMUM
BOHDANUM DOBRZAŃSKI

SCIENTIARUM AGRICULTURAE DOCTOREM HABILITATUM, PROFESSOREM ORDINARIUM, SCIENTIARUM
ACADEMIAE POLONORUM SOCIUM, SUPERIORIS SCHOLAE AGRICULTURAE LUBLINENSIS UNUM E FACTO-
RIBUS, MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA UNIVERSITATIS, NEC NON SUPERIORIS SCHOLAE AGRICULTURAE
LUBLINENSIS MULTOS PER ANNOS RECTOREM, MODERATORIS SEDEM OLEBAE NOSCENDAE
CATHEDRAE IN UNIVERSITATE MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA ATQUE IN SUPERIORE
SCHOLA AGRICULTURAE LUBLINENSIS MULTOS PER ANNOS TENENTEM, PRO SECRETARIO
DOCTRINAE SCIENTIARUM ACADEMIAE POLONORUM OFFICIUM PUNCTUM

- QUI AD GIBBAE NOSCENDAE SCIENTIAM IN RE PUBLICA POLONORUM
SUMMUM LABOREM ATTULIT,
- QUI OPTIMOS EFFECTUS IN NOVIS SCIENTIARUM DUCTORIBUS
INSTITUENDIS ADEPTUS EST,
- QUI IN CONDENDA ACADEMIA NOSTRA EADEMQUE STRUENDA
VALDE ADIUVIT,

SCIENTIARUM AGRICULTURAE
DOCTOREM HONORIS CAUSA

CREAVIMUS ATQUE DECLAVIMUS
IN EIUSQUE REI FIDEM HASCE LITTERAS UNIVERSITATIS SIGILLO SANCIENDAS CURAVIMUS

DATUM LUBLINI, DIE XXIV. OCTOBRI ANNO MCMLXIX.

EVALDUS SASIMOWSKI
H.T. RECTOR MAGNIFICUS

THADDAEUS ZIARKIEWICZ
H.T. DECANUS

STANISLAUS TABIN
PROMOTOR RITE CONSTITUTUS

O.F.F.

F.Q.S.

SUMMIS AUSPICIIS
SERENISSIMAE REI PUBLICAE POPULARIS POLONORUM

NOS

VIRSLAUS SKRZYDLO

RURIS SCIENTIARUM DOCTOR HABILITATUS, PROFESSOR ORDINARIUS,
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA LUBLINENSIS H.T. RECTOR MAGNIFICUS

ZBIGNIEVUS KAWECKI

SCIENTIARUM VETERINARIARUM DOCTOR HABILITATUS,
PROFESSOR EXTRAORDINARIUS, FACULTATIS BIOLOGIAE ET TERRARUM DISCIPLINARUM H.T. DECANUS

STANISLAUS UZIĄK

SCIENTIARUM AGRICULTURAE DOCTOR HABILITATUS,
IN TERRARUM DISCIPLINARUM INSTITUTO PROFESSOR ORDINARIUS, PROMOTOR RITE CONSTITUTUS

VIRUM ILLUSTRISSIMUM

BOHDANUM DOBRZAŃSKI

SCIENTIARUM AGRICULTURAE DOCTOREM HABILITATUM,
RERUM RUSTICARUM ACADEMIAE VARSAVIENSIS PROFESSOREM ORDINARIUM,
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA LUBLINENSIS MULTIS PER ANNOS PROFESSOREM ET RECTOREM,
ACADEMIAE SCIENTIARUM POLONARUM SOCIUM,
COLLEGII EIVSDEM ACADEMIAE PRAESIDENTIS SOCIUM,
ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE HONORIS GRATIA SOCIUM,
UNIONIS SOVIETICAE ACADEMIAE SCIENTIARUM AGRICULTURAE SOCIUM,
GERMANICAE REPUBLICAE DEMOCRATICAE ACADEMIAE AGRARIAE SOCIUM,
RERUM RUSTICARUM SCHOLAE SUPERIORES LUBLINENSIS HONORIS GRATIA DOCTOREM,
DOCTRINAE SECRETARIUM GENERALIS ACADEMIAE SCIENTIARUM POLONARUM VICES GERENTEM,
ET ACADEMIAE SCIENTIARUM POLONARUM FACULTATIS SCIENTIARUM AGRICULTURAE AC RIVAE SECRETARIUM
QUI AD GLEBARUM SCIENTIAM AUGMENTAM PLENUM VALUIT ET PRASCIPUIS DE HOMINIS ACTIONE AD GLEBARUM NATURAM
ATQUE PROPRIETATEM NEC NON EVOLUTIONEM,
DE INVESTIGANDO NOVAS RATIONES, QUAE AD FERTILITATEM GLEBARUM PERTINENT,
DE GLEBARUM ORDINE ATQUE ORDINE, DE TABULIS GEOLABRIS CONFIRMANDIS, QUAE AD GLEBARUM LOCANDAS PERTINENT,
DE RARUM NATURA ATQUE HUMIDITATE, DE RATIONES IN GLEBA NODICIDA PERFORMENDO OPTIME MERITO,
QUI RUVENSIS MONTATIBUS EDUCANDIS OPERAM NAVAVIT NEC NON EXTERNA LUBLINI CONSTITUTIONE MULTUM SANIS ATTULIT,
QUI DENIQUE IN DISCIPLINA AC TEMPERATIONE UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA ATQUE IN OFFICIO
ACADEMICO STRUENDO MULTUM PROBUS VALUIT

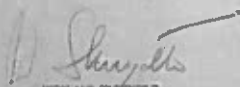
SCIENTIARUM NATURALIUM

HONORIS CAUSA DOCTOREM

CREAVIMUS AC DECLARAVIMUS

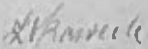
IN QUIBUS REI PEDIUM HASCI LITTERAS UNIVERSITATIS SIGILLIS SANCTISSIS CURATISS.

DATUM LUBLINI DIE XXIII MENSIS OCTOBRES MCMXXXIX

VIRSLAUS SKRZYDLO

Rector Magnificus

ZBIGNIEW KAWECKI

Rector

STANISLAUS UZIĄK

Rector

SUMMIS AUSPICIIS SERENISSIMAE REIPUBLICAE POLONORUM

NOS

ACADEMIAE AGRICULTURAE AC TECHNICAЕ OLSTENENSIS

RECTOR MAGNIFICUS

ET

COLLEGIUM PROFESSORUM

FACULTATIS AGRICULTURAE DECANUS

ET

PROMOTOR ORDINE CONSTITUTUS COMMUNI OMNIS ACADEMIAE CONSENSU

BOHDANUM DOBRZAŃSKI

VIRUM ILLUSTRISSIMUM ATQUE HUMANISSIMUM

MEMBRUM VERUM ACADEMIAE POLONAE SCIENTIARUM

MEMBRUM ALIENUM ACADEMIAE SCIENTIARUM DE AGRICULTURA IN UNIONE SOVIETICA NOMINE LENINI.

ACADEMIAE HUNGARIAE SCIENTIARUM, ACADEMIAE GERMANIAE SCIENTIARUM

DOCTOREM HONORIS CAUSA UNIVERSITATIS MARIAE SŁODOWSKA CURIE

ET ACADEMIAE AGRICULTURAE LUBLINENSIS

DOCTUM EGREGIUM IN DISCIPLINA PERTINENTE GLAEBAE

CREATOREM SCHOLAE AGROPHYSICAE POLONORUM

AUCTOREM OPERUM MULTORUM ET INSIGNIUM LIBRORUM DE GLAEBRA

VIRUM MERITUM IN DISCIPLINIS SCHOLAE SUPERIORIS

PRAECEPTORUM EXCELLENTIUM SUA MAGNITUDE INGENII

EDUCATOREM NOBILEM MULTORUM STUDENTIUM, MAGISTHORIUM, DOCTORI MQUE

HOMINEM MAGNUM, QUI MULTA PRO POLONA AGRICULTURA MERUIT

HONORIS CAUSA DOCTORIS

NOMEN ET HONORIS HUIUS ET PRIVILEGIA CANTILLIMUS IN FUSISQUE RTI FIDEM HASQUE
LITTERAS ACADEMICAS SIGILLO SANCIENDO CE TRAVIMUS

DATUM EST CAERESI DE DICHTERSTVA MENSE JUNIO ANNO MCMXLVIII

BY ACTUS
K. J. J. J.
K. J. J. J.

PODPISEK
Bohdan Dobrzański
Prof. dr hab. inż.

SE CANTO
Bohdan Dobrzański
Rektor Akademii

POLSKA AKADEMIA NAUK

UCHWAŁĄ
ZGROMADZENIA OGÓLNEGO
Z DNIA 12 GRUDNIA 1969 ROKU
ZATWIERDZONĄ PRZEZ RADĘ PAŃSTWA
ZOSTAŁ POWOŁANY

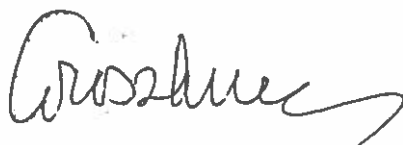
BOHDAN DOBRZAŃSKI

NA CZŁONKA RZECZYWISTEGO
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

SEKRETARZ
NAUKOWY

PREZES

PREZYDIUM
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

uchwałą z dnia 23 KWIETNIA 1979 roku

nadaje

BOHDANOWI DOBRZAŃSKIEMU

MEDAL
IM. MIKOŁAJA KOPERNIKA

za wybitne osiągnięcia naukowe

PRÆSIDIUM
ACADEMIÆ SCIENTIARUM POLONÆ

consilio die 23 m. APRILIS a. 1979 capto

BOHDANUM DOBRZAŃSKI

de scientia promovenda optime meritum

hoc nomismate

in honorem NICOLAI COPERNICI cuso ornavit

SEKRETARZ NAUKOWY
SECRETARIUS GENERALIS

PREZES
PRÆSES

CXXXVI^o CONVENTUI GENERALI
ACADEMIAE SCIENTIARUM
HUNGARICAE
VISUM EST VIRUM DOCTISSIMUM

Robertum Dobranski

DE

agricolae et agronomica

EXCOLENDAM
OPTIME MERITUM
SODALEM HONORIS CAUSA
RENUNTIARE
EUMQUE OMNIBUS PRIVILEGIIS
OFFICIISQUE ORNARE,
QUIBUS UTI FRUI FUNGI SODALIBUS
ACADEMIAE PAR EST

Robertus Dobranski, et alii m. s. Anno a. M. C. M. C. LXXVI

Terencius Anhalt
SECRETARIUS GENERALIS
ACADEMIAE SCIENTIARUM
HUNGARICAE

János Székely-Murci
PRESSES
ACADEMIAE SCIENTIARUM
HUNGARICAE

A MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
136. KÖZGYŰLESE
MEGALLAPITJA, HOGY

Robertum Dobranski

AKIT

a. tudomány. tagdíjviselő

TERÉN KIFEJTETT MUNKASSAGA
ELISMERÉSEUL

TISZTELETTI TAGGÁ

VÁLASZTOTTI,
AZ AKADÉMIAI TAGSÁGABÓL EREDŐ
JOGOKKAL ÉS
KÖTELEZETTSÉGEKKEL
RENDELKEZIK

Budapest, 1976. május 1.

Antalffy
FŐTTKÁR

Seudovitskai József
ELNÖK

Uroczystość nadania tytułu dr h.c. UMCS (23.10.1980 r.)

Sesja poświęcona Profesorowi Dobrzańskiemu w sali LTN (30.06.1997 r.)

IN MEMORIAM Professor Bohdan Dobrzański (1909-1987)

SCIENTIFIC SESSION

Summary

The Session was organised by the Institute of Agrophysics of the Polish Academy of Sciences and the Department of Soil Science of the University of Maria Curie-Skłodowska in Lublin. Lublin Scientific Society was the host of the Session. Many Professor Dobrzański's pupils and co-workers from among Lublin and other Polish scientific institutions took part in the Session; his former students, many invited guests and members of the closest family. An exhibition was also organised, which displayed the most important papers, books and other scientific achievements of Professor Dobrzański.

The aim of the session was to present the contribution of Professor Dobrzański to soil science, with special attention to soil physics as well as to the development and strengthening of many Lublin scientific institutions where soil science constitutes the basic scientific activity. Besides His scientific achievements, also his remarkable work as administrator and organiser of two universities in Lublin, i.e. University of Maria Curie-Skłodowska and the Academy of Agriculture, where Professor Dobrzański held the position of the Rector, was commemorated. Also His great efforts to develop the activity of the Polish Academy of Sciences, as its Vice-President and Chairman of the Agricultural and Forestry Section has been underlined.

Four papers were devoted to all above mentioned field of activities of Professor Dobrzański. They were presented by his students, today professors in various universities: R. Turski - University of Agriculture in Lublin, S. Uziak - University of Maria Curie-Skłodowska, S. Zawadzki - President of the Agricultural and Forestry Section of the Polish Academy of Sciences, and J. Gliński - Director of the Institute of Agrophysics of the Polish Academy of Sciences. In the discussion many other professors (S. Nawrocki, C. Tarkowski, R. Dębicki, R. Walczak, J. Gawlik, and A. Kusiński) very emotionally stressed the great and outstanding role of Professor Dobrzański in their life and scientific activity.

The final part of the session was continued at the Institute of Agrophysics in Lublin-Felin, which is bearing the name after Professor Dobrzański.

Key words: Professor Dobrzański, role in soil science, agrophysics, development of Lublin scientific centre.